

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИСКУССТВ

Айлық журнал

№ 28 (28) 28.02.2018

Ежемесячный журнал

ШАБЫТ

70
жас

Тілектес **МЕЙРАМОВ**

Қазақтың жүрегі тоқтамасын, өнердің жүрегі тоқтамасын деп отырғаным сол. Өнерін өлтірін алған қазақ ел болып оңбайды, елінен айнып қалған жүрек - жүрек боп соғып жарытпайды. Екеуі бөлінбес бір бүтін, тұтас дүние деп есептеймін. Ендеше, жүрегіміз тоқтамасын!

Әшірбек Сығай

Ағалар алқасы:

«Шабыт» журналының негізін қалаған:

Сығай Ә.Т. - Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, профессор

Мұсаходжаева А.Қ. – Қазақстанның халық артисі, профессор

Дүйсекеев К.Д. – Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, профессор

Мұқанова Р.Қ. – Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, профессор

Мұқышева Н.Р. – өнертану ғылымдарының кандидаты, профессор

Юсупова А.К. – өнертану ғылымдарының кандидаты, доцент

Асылбекова А.М. – өнертану ғылымдарының кандидаты, доцент

Ескендиоров Н.Р. - PhD докторы

Редакция мүшелері:

Журналға жауапты: Кадыралиева А.О.

Бас редактор: Бақытбек Рухия

Дизайнер: Тоқтар Жетпісбай

Редакцияның мекен-жайы:

Байланыс телефоны: 87074825011

Редакцияның басылым бөлімі

Мекен-жайымыз: Астана қаласы, Тәуелсіздік даңғылы 50, 2 қабат №237

E-mail: shabyt_zhurnal@mail.ru

Ұстазсыз дүние бос елес	5
Біздің Ұстаз	7
Музыка Газизы Жубановой в современном культурном пространстве Казахстана	8
Белек	9
Жусан иісі	10
КазНУИ – будущее Казахстанской анимации	13
Атам сюрприз жасады.....	15
На сегодняшний день, я считаю, кафедра музыковедения очень сильная	19
Алғысым-әнім	21
Ұрпақтар сабақтастығы элеуметтік мәселе ретінде	22
Таңғы ой.....	26
Ұлы даланың ұланымын	27
Өкеден баланың ойы неге езге?	28
ЖАСАМПАЗ ЖОБАНЫҢ ЖАРҚЫН КАДАМДАРЫ	33
Кітап кімге керек	34
«Ұшқын» студенттік фильмдер фестивалі.....	35
В Астане завершился Первый фестиваль студенческого кино «Ұшқын» (Искра), 22- 24 февраля 2018 г. КазНУИ Предлагаем Вашему вниманию полный список победителей.....	38
«Ес-аймақта» елге танымал артистер.....	39
Өзгеріс.....	40

**Істі бітірем
деушілер
көп,
бітіретіндер
аз**

2-бет

**Балалар
еліктейтіндей
«бренд» дүние
тасуымыз қажет**

16-бет

Лондон

32-бет

Істі бітірем деушілер көп, бітіретіндер аз

Қазақстанның халық артисі, профессор
Тілектес Мейрамов 70 жаста

- Тілектес аға, сөзімізді сіздің актер Тілектес Мейрамов болып қалыптасуыңызда тер төккен өнегелі ұстаздарыңыз жайлы әңгімеден бастасақ...

- Менің өнер жолына келуіме өзімнің әнге деген құштарлығым үлкен себеп болды. Әншілікке байланысты алғашқы ұстазым өзімнің аяулы анамды айтар едім. Әкем түздің адамы болатын. Қыстың қақаған аязды күндерінде фермалардың жұмысын тексеруге жолға шығып, аяз басылғанша апталап бөлімшелердің шаруаларымен айналысатын. Сол кездердегі анам екеуміздің жалғыз ермегіміз пештің түбіне жатып алып, ән айту болатын. Есейген шағымда зоовет институтына қабылданып, оқуымды аяқтамастан құжаттарымды алып кеттім. Одан кейін де, политехникалық институтқа түсін тұрып, одан да кетіп қалдым. Қысқасы, ешкімнің айтқанына көнбеген

бозбала Тілектес Театр және Көркемсурет институтының театр факультетіне (бүгінгі Т.Жүргенов атындағы өнер академиясына) түсуге тәуекел етеді. Қазақ театрын кәсіби деңгейге көтерген режиссер, бүгінде еліміздің талай театр қайраткерлерінің ұстазы болған Асқар Тоқпановтың біздерге берген тәлім-тәрбиесі өте зор. Тарих, әдебиет жайында өрбіткен әңгімелері әлі күнге дейін азық болып келеді. Сабақты тоқтатып қойып, домбырамен ән салып, арасында рөл ойнап, кейде көңілі босап қалатын кездері де естен кетер емес. Осындай мықты майталманның қолында екі жыл тәрбиелендік, кейін бізге Халық артисі Шолпан Жандарбекова ұстаздық етті. Сахна тілінен сабақ берген актриса Раушан Әуезбаева апайымыздан да алған өнегеміз аз емес. Театрға келгенімде, қазақ театрының алғашқы қарлығыштарының өкшесін басқан қаншама ақиық өнерпаздардан өте көп нәрсе үйрендім.

- Әзірбайжан Мәдиұлы сіздің алған рет сахнаға шығарыңызда сахна сыртына барып, жүрегіңіздің дүрсілін тындап, өмірлік ұстаным болатындай бір сөз айтқан екен. Осы жайлы кеңірек тоқталсаңыз.

- Ғ.Мүсіреповтің «Қозы Көрпеш-Баян сұлу» пьесасы бойынша қойылған спектакліндегі менің серіктестерімнің барлығы сол кездегі театрдың қаймағы, мықты-мықты актерлер болатын. Біз сол уақыттарда қойылымдарға ұзақ дайындалатынбыз. Арасында гастрольдік сапарларға бару да жоспардан түспейтін. Мені өзіне жерлес деп жақын тартып жүретін Қарағандылық Халық артисі Мүлік Сүртібаев ағамыз болған. Кезінде бұл кісі Қозы, Төлеген сияқты рөлдерді көп ойнаған. Спектакль басталар алдында грим салатын жігітке ақыл-кеңесін бере отырып салғызды. Ол кезде жарнама дегенің жоқтың қасы. Теледидар, радио арқылы шулататын кезең емес еді. Қойылымның басталуына бір жарым сағат қалғанда «Ойбай, мына жақта кісі деген қаптап тұр. Есікке ие болатын адам жоқ» деген шу шықты. Көрермендерді ұстап тұру үшін милиция шақыртылды, шығарманың авторы Ғ.Мүсіреповті қызметтік есіктен кіргізді. Спектакль басталар сәтте қатты кобалжып, сахнаның сыртында бір қараңғы жерде жүргенмін. Қайдан көріп қойғанын білмеймін, Әзекең қасыма келін, жүрегімнің тұсын ұстап тұрып: «Волнуешься? деп, бетіме қарап тұрды, мен басымды изеп «иә» дедім, ол «это хорошее качество, сохрани его» деген бір ауыз сөзі осы күнге дейін жадымда сақталып, жастық шағымның өшпестей ізі болып қала берді. Одан кейін де, біраз ескертпелерін айтып жүретін. Біз ол жағынан бақыттымыз. Себебі, әрқайсымыз осындай ғұлама адамдардың ақылын тыңдай жүріп, бір-бір классикалық рөл ойнап қалдық.

- Жаныңызға жақын рөліңіз жайлы айтып кетсеңіз.

- Жастайымнан талай рөлдерді ойнадым. Бірақ жаныма жақыны Чеховтың «Шағаласындағы» Сориннің рөлі, тізесі ауыратын наукас адам. Өзінің трагедиясы бар кейіпкер. Бұл рөлді шығаруымда сыртқы детальдарды ойластырып, аяғының ақсақтығын көрсету үшін, тіземнің артқы жағына тактайша

байлап тастайтынмын. Актер аяғының ақсақ екенін ойламауы тиіс. Егер соған алаңдап тұрса, ішкі жандүниесін шынайы жеткізе алмай қалады. Мен режиссердің айтқанынан шықпай, сол кісінің қойған талаптарын орындауға тырысатын актермін. Себебі, режиссер спектакльдің жалпы құрылымын көреді, ал мен өзімді сол қойылымның түпкі ойын ашуға негізделген бөлшегі ретінде қабылдаймын. Дайындық кезінде режиссер Болат Атабаев маған мүлде назар аударған емес. Не істесем де риза. «Мен бір бағытқа тоқтап, сол арқылы жұмыс істейін, айтсаңшы қайсысы дұрыс?» деп сұрасам, ол «осы бағытта ары қарай жұмыс істей бер» деп қоя салатын. Біраз сөзімді қысқартып тастады. «Мына сөздерді неге қысқарттың? Одан да үлкен геройлардың құлаш-құлаш монологтарын қысқартсаңшы»- десем, «Жоқ, сенің рөлің сөзсіз де тамаша шығып жатыр» дегені бар. Қысқасы, бұл рөлдің маған қымбаттылығы, басынан аяғына дейін өзім жасап шыққанымда.

- Сіз кезінде Ғ.Мүсірепов атындағы балалар мен жасөспірімдер театрын басқардыңыз. Сол кезде театр шығармашылығын арттыруда қандай еңбек еттіңіз?

- Сол кездің министрі Мұхтар Құл-Мұхаммед Абрарұлының алдына барып біраз әңгіме айтылғаннан кейін, «Сіз не Әуезов не Мүсірепов театрына басшылыққа үзілді-кесілді барасыз» деді. Ғ.Мүсірепов атындағы балалар мен жасөспірімдер театрына баруды ұйғардым. Барғанымда, әуелі ғимараттың күрделі жөндеуімен айналыстым. Бұл оңай жұмыс емес еді. Бұл шаруада мәдениет министрлігінің үлкен көмегі тиді. Оған қоса, театрдың фойесі мен залдың ішін жөндеуде, сол уақыттағы қала әкімі Иманғали Тасағамбетов қол ұшын созып, өнерге деген көңілінің бей-жай еместігін тағы бір мәрте дәлелдеді. Ең бастысы театрдың шығармашылық жағына көбірек көңіл бөліп, қолымнан келгенше жұмыс жасап, репертуарына біраз өзгерістер енгіздім. Бірден 22 спектакльді алып тастадым. Оның ішінде жастар театрының репертуарына сай емес, кейбір актерлік ойындардан, режиссурадан, декорациядан біраз олқылықтары бар спектакльдерді түсіріп тастап, олардың орнын басқа қойылымдармен толықтырдық. Осының арқасында 5-6 жылдың ішінде үш бас жүлдені жеңіп алдық. Әрине, әділетсіз аяқталған өнер додалары да болды. Айталық, Қазан қаласында өткен Халықаралық театр фестиваліне Иран Ғайыптың «Қорқыттың көрі» атты шығармасын апарған едік. Ертесіне марапаттау кезінде бас жүлдеге жарты қадам қалғанда аяқ астынан саясат араласып кетіп, жүлде Қырымнан келген театрға бұйырып кетті. Башқұрт театр сыншысы мені көріп қалып, «Сіз бе, жастар театрының басшысы? деді. «Иә» дедім. Есіңізде болсын, саясат араласқан жерде өнер тумайды. Мақтағаным емес, мен сіздің театрыңыз үшін соңына дейін тұрдым, бірақ амал қанша? Саясат араласып кетіп, бас жүлдені басқалар алды. Мен соған наразы болып кетіп бара жатырмын» деді. Кейін Орал қаласында Махамбет Өтемісұлының 200 жылдығына арналған фестивалде бас жүлдені «Исатай-Махамбет» спектаклімен жеңіп алдық. Көкшетауда өткен фестивалдің бас жүлдесі де Абылай хан бабамыздың жастық шағына арналған спектаклімізге бұйырды. Міне, осындай есте қаларлық қызыққа да шыжыққа толы күндеріміз өтіп жатты. Кейбіреулері мені басшылыққа ұмтылды деп ойлап қалуы мүмкін. Бірақ мен ешқашан басшы боламын деп армандаған адам емеспін. Бұл қарашаңырақтың ұжымына алғаш жиналыс жасағанымда, «Қолымнан келгенше жұмыс істеймін, келмей бара жатса, кетемін. Жоғары жақтан біреуді тағайындаса, ойланбастан сол күні-ақ босатып беремін» деп айттым. Солай болды да. Бірақ, қазір менің сол театрдың тарихында болмағандай ұмыт қалуым көңіліме тиетіні рас.

- Қазір Қ.Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ-музыкалық драма театрында жұмыс жасап жүрсіз. Театрыңыздағы режиссерлер мен актерлердің ізденісі жайлы айта кетсеңіз. Жалпы репертуарға көңіліңіз тола ма?

- Бұл театрдың репертуарында біраз ізденіс барын айта аламын. Соңғы қойған спектакльдерден М.Әуезовтің «Қорғансыздың күнін» ерекше атап өтер едім. Материал, режиссерлік жұмыс пен актерлік шеберлігі бүгінгі күнге сай, қазіргі көрерменнің қабылдауына ыңғайланып қойылған спектакль. Кезінде Қаллеки театрының жағдайы өзге театрлардан биік тұрғанын талай адамдардың аузынан естідім. Мен де сол пікірлерге қосыламын. 20 жыл бұрын Әзекеңнің қойған «Қозы Көрпеш-Баян сұлуы», «Қарагөзі», «Қан мен тері», «Ваня ағайы» сынды жұмыстары ауыз толтырып айтуға тұрарлық керемет дүниелер еді, шіркін! Алайда, Ә.Молдабековтың Жантығы, Войничский А.Әшімовтың Қодары, Ы.Ноғайбаевтың Қарабайы секілді халық ықыласына бөленген кесек-кесек образдар галереясы қайта жаңғырмай жатқанына кейде іштей наразы болатыным рас. Қазіргі таңда актерлер мен режиссерлерге «ах» деп бір таңқаларлық құбылыстың жетіспеушілігін де айта кеткім келеді. Ол үшін режиссер шешімі, сахна безендірілуі, музыка, актер ойыны іспеттес ұғымдардың бір жерден тоғысу процесі белең алуы тиіс. Жалпы әр қазақ театрының репертуарында қазақ классикасының болғаны абзал. Әрине, кейбір режиссерлер күрделі классикаларды қоюда ұлттық бояуын жоғалтып алмастай жаңаша ойлармен шешім шығару жолында ақсап жататындары

жасырын емес.

- Бүгінгі күнде ұлағатты Ұстазсыз. Сіз де кезінде студент болдыңыз, өзіңіздің заманыңыздағы студенттер мен бүгінгі күннің студенттерінің арасынан қандай айырмашылық байқайсыз?

- Біздің арамызда да оқымайтындар болды. Мұхтар Шахановша айтатын болсақ «сакалын күнге ағартқандар» бар. Бірақ, ұстаздар оларды тазалап отыратын, ауырдың үстімен жүргісі келетіндерді жіберіп отырды. Сахна – деген жанкештілікті ұнатады. Егер еңбекқорлық, табандылық, жауапкершілік деген қасиеттерден ада болса, одан шынайы өнер туады деп ойламаймын. Әрине, ізденетін студенттер бар, дегенмен бос жүретін жастардың легі аз емес. Сосын біз студент кезімізде аңғалдау, сенгіштеу болдық па, әйтеуір әр нәрсеге балалықпен қарайтынбыз. Ал, қазіргі студенттерді таңқалдыру қиын. Олардың білімділікке, сауаттылыққа бет бұрудан гөрі, бүгінгі алдамшы дүниелерге көбірек қызығатындары мені қатты алаңдатады. Мен әр сабақтың басында кісілік қасиетке тән әдеп белгілерін айтып отырамын. Бойларына сіңіруге тырысамын. Ең бастысы адами құндылықтарымызды жоғалтып алмауымыз керек.

- Дұрыс айтасыз. Тілектес аға, бныл жетпіс жасқа толып отырсыз. Осы күнге дейін қазақ өнеріне не бере алдым деп ойлайсыз?

- Жазушы-драматург Әкім Таразидің айтқаны бар: «Сен өз мүмкіндігіңнің үштен бір бөлігін ғана жұмсаған актерсің» деген. Осы сөз үнемі алдымнан жаңғырып шыға береді. Мен оңаша қалғанымда ойша көп нәрсе жасаймын, біраз рөлдерді де ойнап тастаймын. Арасында аудармамен де айналысып, біраз инсценировкалар да жасадым. Әжептәуір әншілік өнерім де бар еді, ол да жайына қалды. Бір ғана мысал айтайын, марқұм айтыскер ақын Ерік Асқарұлы Әзекеңнен режиссерлікті бітіріп, «Арманымның ақ құсы» деген грузин пьесасын дипломдық жұмысы ретінде өзі аударып сахналады. Бұл спектакльге біз де, Жұмагүл апайың, өзінің жұбайы актриса Бақыт Жаңғалиева, актер Төлеубек Аралбаев бәріміз қатыстық. Ол кездері жастық шақтың нағыз қызып тұрған кезі еді. Еш шаршап-шалдығуды білмейтін біз, жұмыстан кейін

калып, өзімізше дайындалатынбыз. Сонда Рабиға Қаныбаева талқылау кезінде айтыпты дейді: «Мына Ерік Аскаровқа бес кою керек. Өйткені ол Мейрамовты характерлі актер ретінде ашты» деді. Бұған дейін мен тек лирикалық кейіпкерлерді ойнап жүрдім. Ал бұл шағын ғана көршінің рөлі болғанымен, өте мінезді кейіпкер болды. Осындай жақтарымды көбісі біле бермейтін. Мысалы мен режиссураға да барғым келеді, бірақ көп кедергілерге ұрына берген соң, қоя қойдым. Осындай мүмкіндіктерімнің ашылмай қалғаны мінезімнің тым тұйықтау болғанынан шығар, сірә. Осы тұйық мінезімнің кесірінен жеті жыл бойы рөлсіз жүрген кезім болды. Сонда да үндемедім. Өзім үшін моноспектакльдерді жасадым. Мысалы ең алғаш жұмысым Р.Сейсенбаевтің «Майдан әндері» моноспектаклі еді. Әуелі материалы ұнады, сонымен қатар ән айту керек болды. Сол кезге дейін театрда он жеті жыл бойы менің ән айтатынымды ешкім білген емес. Сол спектакльден кейін Әзекең маған: «Ты идиот, оказывается поешь? Надо же» деп басын шайқап риза болғаны бар. «Тыраулап ұшқан тырналар» спектаклінде де ән айтқанымда бәрі таң қалды. Себебі, бұл әндердің барлығы менің қанымда, біз соларды тыңдап өстік. Кезінде «Ақан сері-Ақтоқты», «Ақылдың азабы», «Гамлет» осы үш спектакльді біріктіріп бір моноспектакль жасағам. Өйткені, менің ұғымымда бұл шығармалар бір-бірімен сабақтас. Бұл жұмыстың шығуына түрткі болған талантты актер Әнуар Молдабеков болатын. Екеуміз бірге отырған кезде: «Ақан сері – Гамлет қой, шіркін» деп айтқаны бар еді. Спектакльде Гамлеттің монологын ағылшынша оқып, Чадскийдің рөлін орысша ойнадым. Ағылшынша бір сөз де білмеймін. Жаттау қиын болды. Арнайы шет тілдер институтының мамандарына жолығып, олар маған ағылшынның ең атакты актерінің Гамлетті орындауындағы рөлі жазылған таспа берді. Студенттерге тілдің дұрыс айтылуын осы арқылы үйретеміз деді. Өзімше плесерге жазып алып, тыңдап жүрдім. Мағынасын түсінбесем де, рөлге деген қызығушылығым менің сөздерді жаттап алуыма себеп болды. Сөйтіп ойнап шықтым. Кейбіреулері неге пьеса жазбайсыз дейді. Іштен тумағаннан кейін, техникалық түрде тезірек жазсам деген ниетпен кірісу тағы болмайды. Бұл менің Әкім ағаның сөзіне қосылып отырған түрім ғой. Әлі де адам үмітін үзбейді.

- **Уақыт зымырап өтіп жатыр. Көп нәрсеге қолымыз жетпей, үлгермейтін тұстарымыз жиі болып тұрады. Сіздің де көкейіңізде орындалмай қалған армандарыңыз бар ма? Пенде болған соң, әр адамның өз әттеген-айы болады ғой...**

- Менің негізгі мамандығым актерлік қой. Жастайымнан белгілі бір рөлді ойнасам деген арман болған жоқ. Себебі, жауапкершілігінен қорқатынымын. Мысалы, мен Абай атамның әруағынан жасқанамын. Сондықтан, актер ретінде көбірек ізденіп, рөлімді барынша нанымды шығаруға тырыстым. Мінезімнің тұйықтығы талай жерде кедергі болып жүр. Мысалы, режиссура ойлаймын. Бұл арман да, мақсат та емес, тек осы салада өзінді сынап көрудің жолы ғой. Мүмкін оның да келетін уақыты болар. Дегенмен, моноспектакльдерім ойналып жатыр. Пьесаға режиссердің көзімен қарау әркімнің бойына беріле бермейтін ұлы қасиет. Мысалы «Исағай-Махамбет» пьесасын алғаш оқығанымда әуелі қабылдай алмадым. Ж.Хаджиевке: «Мынаны қайтп қоясың? Кейіпкеріңнің өзі 44 тен асады» деп сенімсіздік білдіргенім рас. Қалай болғанда да қойды, керемет спектакль болып шықты. Міне, еңбек. Әрине, жатып алып көп нәрсе армандауға болады. Ал, сенің қолыңнан келуі, келмеуі екі талай. Сондықтан мен орындалмайтын нәрсені ешқашан армандамаймын. Кезінде М.Әуезов театрында жұмыс істеймін деп те ойламағанмын, бұны маңдайыма жазылған бақ деп білемін.

- **Өмірлік ұстанымыңыз...**

- Әкем жиі айтатын «Қайда барсаң да «эй кәпір» дегізбе» деген сөзінде үлкен мағына жатыр деп ойлаймын. Біз кәпір деп арамза, қу, топас, өтірікші, екіжүзділерді айтамыз. Міне, осы бір ауыз сөз өмірлік ұстаныма айналып кетті. Шәкірттеріме де үнемі айтатыным: «Актер болу, болмау өз еркің, адам болу міндетің» деп. Сенің қандай адам екеніңді сахнадан бәрі көрініп тұрады. Сахнада жаныңды аямай, барынша беріліп ойна, жаныңды таза ұста деген секілді сөздерді әржолы айтып отыратыным бар.

- **Тілектес аға, риясыз әнгімеңізге үлкен рахмет! Алдағы уақытта алар асуларыңыз көп болып, қазақ театр өнерін бұдан да биік деңгейге көтеретін алғыр шәкірттеріңіз көбейе бергей! Біз де соған куә болып жүре берейік!**

Ұстазсыз дүние бос елес

Қарқаралыдай тауы мен Нұра өзені бар Арқа өңірінде, ақпанның аязында ағайынды екі жігіт ұлды болып, бірі Аттар қойса, екіншісі соған тілектес болсын деп Тілектес аталыпты. Мәди, Күләш, Сәкендердің бойына сіңген өнер бала Тілектесті де айналып өтпеді. Бала кезінен мектептегі көркемөнерпаздар үйірмесіне белсене қатысып: «Шіркін, менде киелі сахнада өнер көрсетсем ғой» деп армандайды. Әрине, ол арманы бірден жүзеге аса қоймаса да, табандылықтың арқасында көздеген мақсатына жетеді. 1967 жылы қазақтың тұңғыш кәсіби режиссері, профессор А.Токпанов «драма актері» мамандығынан курс қабылдап жатыр дегенді естіген бетте ұлы ұстаздың алдына барып, емтиханнан сүрінбей өтеді.

Талантты да алғыр студент алғашқы күндерінде-ақ А.Токпанов пен Ш.Жандарбекованың көзіне түсіп үлгереді. Студенттік өмірі

кезегімен өтіп жүрген кезде КСРО халық артисі, ұстазы Ш.Жандарбекова 3 курста оқып жатқан Тілектесті М.Әуезов атындағы академиялық қазақ драма театрына «Қозы Көрпеш- Баян сұлу» спектаклінің кастингіне ертіп келеді. Жол бойы ұстазы: «Уайымдама, сенің қолыңнан бәрі келеді, саған сенемін» деп қанаттандырады. Сахна сыртында батылы жетпей тұрған Тілектесті көрген ҚР халық артисі Ә.Молдабеков өткір сөздерімен жігерлендіріп сахнаға шығарады. Кіл мықтылардан құралған көркемдік кеңес алдында барын салып көсілген актерге риза болған олар, басты кейіпкер Қозыға бірден бекітеді.

Осылайша, небәрі 3 курста үлкен театрға қабылданып, қазақ театр өнерінің корифейлері: С.Қожамқұлов, Қ.Бадыров, Ш.Мусин, С.Майқанова, Х.Бөкеева, Ш.Жандарбекова, Ы.Ноғайбаев, З.Шәріпова, Ф.Шәріпова, С.Оразбаев, А.Әшімов және тағы басқа дарынды сахнагерлермен иық тіресе жұмыс істеп, алдыңғы буын аға-апаларынан көп нәрсені үйреніп, еңбекқорлығымен қазақ режиссурасының барометрі Әзірбайжан Мәмбетовтің зор ілтипағына да бөленеді. Бірде репетиция кезінде театрға жаңадан қабылданған жас Тілектесті актерлерге үлгі етіп көрсетті. Қазақ өнерінің талай қарлығаштарын қанаттандырған академиялық театр Тілектес Мейрамовтың да бағын ашты. Бұл театрда қызмет жасаған 30 жыл ішінде Ғ.Мүсіреповтің «Қозы Көрпеш-Баян сұлуындағы» Қозы, Қарабай, Жантық, «Ақан Сері-Ақтоқтысындағы» Ақан, А.Жағанованың «Беймаза әйеліндегі» Еркін, Н.Әбутәлиевтің «Өттің дүниесіндегі» Жәңгір хан, Иран-Ғайыптың «Шыңғысханындағы» Шыңғысхан сияқты басқа да кесекті бейнелерді сомдап көрерменнің ыстық ықыласына бөленді.

2001 жылы Ғ.Мүсірепов атындағы академиялық қазақ балалар мен жасөспірімдер театрының директоры әрі көркемдік жетекшісі қызметіне тағайындалады. Тілектес Уахитұлының бұл театрға басшы болып келгенде театрдың халі мүшкіл еді. Көп жылдан бері жөндеу көрмеген театр, Тілектес Мейрамовтың жанайқайымен күрделі жөндеуден өтті. Фестиваль, гастроль дегенді мүлде ұмытқан театрға жан бітіріп, Республикалық, Халықаралық фестивальдерден топ жаруға даңғыл жол ашты. Бүгінгі күнде Астанадағы Қ.Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік қазақ музыкалық драма театрына Әзірбайжан Мәмбетовтің шақыртуымен келіп, мұндағы жас артистерге үлгі-өнеге болып жүр.

Жиырма бес жасынан М.Әуезов атындағы театр жанындағы екі жылдық театр студиясында КСРО халық артисі С.Оразбаевпен бірге сабақ берді. 1983 жылы ұстазы А.Тоқапановтың өтінішімен Театр және Көркемсурет институтына оқытушы болып келді. Көп жылдық тәжірибесін тоқтатпай Астанадағы Қазақ Ұлттық өнер университетінде ұстаздық қызметін жалғастырып келеді. «Өнерге еңбегін сіңіріп жүрген өнер қайраткерлері өз арамызда да бар, соларды бағалай білейік. Қолдарың сәл босаса, рұхсат сұрап сабақтарына қатысындар. Олардың бір күндік дәрістері мың күндеріне азық болуы мүмкін» деп, жетекшім қадап айтқан соң, актер шеберлігі мен сахна тілінен беретін аға-апайлардың сабақтарына кіріп, олардың дәрістерін тыңдап жүруді әдегіме айналдырғанмын. Тілектес ағадай ұстаздардан алған тәлімім өміріме септігін тигізіп жатса, ол мен үшін үлкен жетістік.

Отбасында адал жар, аяулы әке атанған Тілектес Мейрамов бүгінде бақытты ата. 40 жылдан астам өмірін қазақ өнеріне арнап келе жатқан Тілектес Уахитұлының мемлекеттік тарапынан сый-құрметтен де кенде емес. 1982 жылы ҚР еңбек сіңірген артисі, 1996 жылы ҚР халық артисі, 2009 жылы «Құрмет» орденінің иегері болды. Қазақ өнерінің майталманы, кешегі Серке, Елубай, Қапандардың сарқыты ҚР халық артисі Тілектес Мейрамов өмірі мен өнері осылай өріле бермек. Жоғарыда айтып өткенімдей, Тілектес ағаны көбінде аудиторияда таныдым. Мұғалім өзін қанша білімді санаса да үнемі ізденіп, замана ағысымен үзеңгі қағыстырып, қатар жүріп отыруға тиісті тұлға болса, мен білетін Тілектес аға, осындай тұлға. «Ұстаз жақсы болса, шәкірт оның дидарын көруге асығады» дейді, өз басым Тілектес ағаны жиі іздеймін.

Бахтияр ТҰРСЫН
«Театртану» мамандығы 2 курс

Біздің Ұстаз

«Ұстазы мықтының ұстамы мықты» демекші, шәкіртінің шабысын шындап, өнер жолын өнегелі ұстаз ретінде талай жыл атқарып келе жатқан, маңдайынан шыққан терінің жемісін көріп, өз ортасын қуанышқа толтырып келе жатқан Қазақстанның халық артисі, Білім беру ісінің Үздігі, профессор Тілектес Уахитұлы Мейрамов бүгінде

жетпіс жасқа толып отыр. Өмір жолын актер болудан бастап, сүйікті кәсібін бүгінгі күнге дейін адал атқарып келе жатқан ол өз ортасында ақылшы аға, сенімді серік, адал жар, қадірлі ұстаз. Қазақтың қайталанбас тұлғаларының бірі ҚР халық артисі, профессор Асқар Тоқпанов шеберханасынан шыңдалып, кәсіби актерлік мектептен өткен. «Ұстаздан шәкірт озар» дегендей, бүгінгі күні Тілектес Мейрамов та педагогика саласында ауыз толтырып айтарлықтай белестің биігінде келеді. Шәкірттерінің алды Қазақстанның еңбек сіңірген артистері, мәселен Бауыржан Ибрагимов, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткерлері Данагүл Темірсұлтанова,

Бекжан Тұрыс, Меруерт Түсіпбаева, Кеңес Нұрланов, Жұмағали Маханов, Ғани Құлжанов, Нұркен Өтеуілов сынды көптеген өнер иелері бар. Ұстазымыздың даңғыл жолын өзімізге өнеге ете отырып, тәлім-тәрбиенің нәрімен сусындап, алдында шәкірт болу бақыты бізге де бұйырыпты. Ағайымыздың шәкірттерінен талап ететіні – тәртіп. Жүйеге бағынған тәртіп өнердің биік шыңына жетелейді. Актердің кәсібилігі оның ізденімпаздылығы мен жүйелі тәртібі арқылы бағаланады. Осындай ерен еңбегінің арқасында ғана киелі театр сахнасының төрінде қызмет етіп келеді. Қалың жұртшылыққа танытқан алғашқы рөлі Ғ.Мүсіреповтің «Қозы Көрпеш – Баян сұлуындағы» Қозының бейнесі. Бірде дәріс барысында студенттерінің өтінішін жерге тастамай, сол қойылымнан үзіндісін сомдап берген болатын. Бұл көрініс арқылы өткен күнге деген сағынышының бар екенін байқауға болады. Қазіргі таңда Қ.Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық музыкалық драма театрында «Абай» трагедиясындағы Абай бейнесін шәкіртімен бірге (Нұркен Өтеуілов) сомдап келеді. Актерлік өнерде өзіндік дауыс тэмбрімен ерекшеленетін Тілектес Уахитұлын жетпіс жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймыз! Ұлағатты Ұстазымызға ұзақ ғұмыр, баянды бақыт, зор денсаулық тілейміз!

Айдана ӘБЕНОВА
«Драма театр актері» мамандығы 2 курс

Өнер атты әлемге тәй-тәйменен қадам бастым,
Көп нәрсеге көзім жетпей уайымменен қорқып састым.
Жігер беріп жанымға түзеу жолды көрсеткен,
Ұстазыма ризамын көзін ашқан талай жастың.

Уайымдайды біздерге әр қайсысы баласындай,
Қиянаттан сақтайды көздерінің қарасын дай.
Бөліп жармай барлығын да байыппенен ақыл айтар,
Өз ісіне жауапты алқын-жұлқын аласұрмай.

Қабағынан қар жауады кемшіл тұстар байқалса,
Үстел жиі сынып тұрар ашуы іште жиналса.
Ең бастысы түсінеді іште жатқан сырымызды,
Қолдау беріп жұбатады біреу егер киналса.

Құрмет тұтар өзіңізді үлкен кіші құрдасы да,
Өзіңізбен мақтанады осы өнер ордасы да.
Екінші курс драма барлығымыз бақыттымыз,
Себебі біз оқимыз Мейрамов шеберханасында.

Нурсултан ЕГИЗБАЙ
«Драма театр актері»
мамандығы 2 курс

Музыка Газизы Жубановой в современном культурном пространстве Казахстана

В декабре 2017 года в Казахстане исполнилось 90 лет со дня рождения Газизы Ахметовны Жубановой. Хотелось бы рассказать немного о том, как именно праздновалось это событие, связанное с именем Народной артистки СССР, выдающегося композитора, профессора, общественного деятеля.

Юбилейные концерты проводили все основные музыкальные центры Астаны: Казахский национальный университет искусств, Государственная академическая филармония акимата города Астаны, Государственный театр оперы и балета «Астана Опера» и Государственная концертная организация «Казакконцерт». Примечательно, что многие концерты проходили в рамках программы «Рухани Жаңғыру» с целью сохранения, развития и популяризации историко-культурного наследия.

Так, с 31 марта по 2 апреля в стенах университета искусств прошел III международный конкурс фортепианной подготовки и композиции «Eurasia Piano Forum», приуроченный юбилейному событию. Конкурс проводился среди учащихся музыкальных школ, школ искусств, музыкальных колледжей и вузов страны. Его особенность заключается в том, что участвовать в нем могут учащиеся и студенты, для которых фортепиано не является профильным предметом.

В положение конкурса «Eurasia Piano Forum» 2017 года в связи с юбилейной датой впервые была введена номинация «Композиторское творчество». Международная делегация членов жюри, в состав которой входил композитор Алиби Мамбетов (сын Газизы Жубановой), на протяжении нескольких дней слушала конкурсантов. По итогам конкурса были объявлены победители. Однако, как отметили члены жюри, среди участников не было ни победителей, ни проигравших.

Первый концерт, посвященный творчеству Газизы Жубановой, состоялся в столице 5 ноября в концертном зале «Астана». На вечере были сыграны камерные, симфонические и хоровые произведения Газизы Ахметовны. В исполнении филармонических коллективов – Струнного квартета, Симфонического оркестра и Камерного хора – прозвучали Струнный квартет № 1, Симфония № 3 «Сарыозерские метафоры», «Праздничная увертюра», хоровой цикл на слова А. Сарсенбаева, «Прощание» на слова М. Цветаевой и оратория «Песня Татьяны» на слова Абая. Исполненные произведения показали огромную эмоциональную палитру, свойственной музыке Газизы Жубановой: от раздумья, переживания, повествовательности, некой напряженности, неизбежности отчаяния до праздника, живости, озорства и торжественной приподнятости.

30 ноября в органном зале КазНУИ состоялся концерт камерной музыки. В нем приняли участие Заслуженные деятели РК и лауреаты международных конкурсов: Нурлан Измаилов, Шахимардан Абилов, Орынбай Дуйсен, а также студенты класса профессора Д.А. Мамбетовой. Прозвучали произведения Ахмета Жубанова, Газизы Жубановой и Алиби Мамбетова. Одними из первых стали сольные вокальные номера из опер «Енлик и Кебек» и «Абай» Ахмета и Газизы Жубановых. Эти номера предстали перед публикой как полноценные музыкально-сценические картины. Отмечу, что исполнители раскрыли весь смысл, мастерски заложенные авторами, и добились реалистичности образов.

Из камерно-инструментальной музыки в органном зале прозвучали произведения для фортепиано (Соната № 2), скрипки, флейты, также Струнный квартет № 1, музыка из балета «Легенда о белой птице» Г. Жубановой и Таджикские танцы для фортепиано А. Жубанова. Инструменталисты раскрыли всю красоту этой области музыки Газизы Ахметовны.

Следующий концерт прошел 2 декабря. Государственный камерный оркестр «Академия солистов» подготовил программу в концертном зале «Казахстан», где солистами выступили Алги Акбике (скрипка) и Карина Измаилова (фортепиано). Перед публикой выступили артисты-виртуозы, пленяющие слушательское воображение великолепным техническим и художественным совершенством игры. Концерты в исполнении Карины Измаиловой и Алги Акбике прозвучали очень проникновенно, так, что каждая нота показалась чрезвычайно значимой. Отмечу, что и оркестр дополнил это ощущение сдержанным звучанием. Финалы обоих произведений оказались настоящими музыкальными спектаклями солистов, захватывающее исполнение с невероятными мощью и бесстрашием характера.

11 декабря в Казахском национальном университете искусств зале имени Ф. Шопена состоялся концерт вокальной музыки Газизы Жубановой, в котором приняли участие студенты вуза кафедры «Вокальное искусство и дирижирование».

Итак, череда концертов, прошедших в честь юбилея Г. Жубановой, оказалась внушительной. Я могу лишь сказать одно: это празднование прошло с размахом, так как исполнялось огромное количество музыки Газизы Жубановой практически всех жанров: от прелюдий до симфонии, от романсов до оперных номеров. Приятно было наблюдать, что в таких мероприятиях рядом с ведущими артистами принимали участие молодые музыканты: юное поколение гордо несет знамя казахского искусства – бесценное наследие Газизы Жубановой.

Денислам ТУЛЬБАЕВ
«Музыковедение» 4 курс

Жусан иісі

Әдебиеттің сан түрлі жанрына қалам тербеп, өз оқырманын тапқан көптеген шығармалардың авторы Сайын Мұратбеков есімі баршамызға аян. Шығармаларының шынайы оқиғалар желісімен жазылуы, бейнелі сөз бен әсерлі суреттеуі басым жазушының туындыларын оқудан ләззат аласың. Әсіресе, «Жабайы алма», «Көкорай», «Жусан иісі», «Басында Үшқараның», «Кәмен тоғай» әңгіме-повесттерінен автордың қолтаңбасы, өзіндік формасы ерекше байқалады. Әрбір сөйлемді оқыған сайын көз алдыға кино секілді тізбектеліп жататын бұл шығармалар оқыған адамның көңіл түкпіріне біразға дейін ұялары анық. Жазушы шығармашылығындағы өзгелерінен оқ бойы озық тұратын, еңбектеген баладан, еңкейген қарияға дейін оқығанда көңілі босап, жанары жасаурайтын «Жусан иісі» повесті. Шығарма әзірбайжан, литва, араб, украин, белорус, грузин, армян тілдеріне аударылған. Демек, шығармада қазақ халқының ғана емес, барша адамзат болмысының ортақ қырлары ашылған. Сол үшін де туынды өміршен, әдебиеттегі алар орны ерекше.

Қазақ прозасының таңдаулы туындыларының қатарына жататын бұл шығарма 2017 жылдың күз мезгілінде Ғ.Мүсірепов атындағы мемлекеттік академиялық Балалар мен жасөспірімдер театрында сахналанды. «Жусан иісі» деген тақырыпта қойылған спектакльде екі шығармадан біртұтас дүние жасауға тырысқан. Яғни, С.Мұратбековтің оқиғаларының өту кезеңі бойынша бір-біріне жалғасып жатқан «Жабайы алма» және «Жусан иісі» шығармаларынан ортақ сахналық нұсқа жасалған. Режиссері әрі инсценировка (сахналық нұсқа) авторы - Жұлдызбек Жұманбай. Жас режиссердің бұл шығарманы қолға алуы үлкен ізденістің нәтижесі деп білеміз. Кез-келген таланты бар режиссер сахнаға лайықты шығармаларды жазбай танып, жансыз әдеби нұсқаны тірілтер күшке ие болуы керек. Демек, тек бірнеше пьесаны оқып алып, бар кінәні драматургияға арта салып ауызды құр шөппен сүртіп отыратын уақыт емес. Іздену, қазақ әдебиеті тарихының беттерін парактау қажет. Онсыз ешқандай жетістік келмек емес. Жаның қиналғанда ғана, рухани арпалысқа түскеніңде ғана азабың ләззатқа айналады. Осындай талпыныстың арқасында Ж.Жұманбай бәріміздің ойымызда ғана жаңғырып жүрген бейнелерді көз алдымызға әкелді.

Бұл шығарманы сахналаудағы бірінші жетістік – Балалар мен Жасөспірімдер театрының репертуары өзіне қажетті тағы бір таңдамалы спектакльмен толықты. Өзімізде барды ұлықтап алмай, келешекке қадам баса алмаймыз. Том-том болып шаң басып жатқан қазақ әдебиетіндегі талай тамаша дүниелерді сахнаға, экранға шығару міндет болып келеді. Осындай жауапкершілігі мол дүниені қолға алған режиссер еңбегін бағалауымыз қажет. Режиссер Ж.Жұманбай: «Қазақтың шығармасы қазақ театрының сахнасында қойылуы керек емес пе?!», - дейді. Иә, алып қосарымыз жоқ. Ұлттық туындыларымыздың баға жетпес құндылығын алдымен өзіміз ұлттық театрларда сахналап көрсетуіміз қажет.

Спектакльдің екінші жетістігі ретінде балалар бейнесінің ашылуын айтуымызға болады. Әр кейіпкерін жатқа білетін екі шығармадағы Қанат (М.Сәбитов) пен Аяннан (Р.Халық) бөлек Садық (Д.Мырзахмет), Есікбай (Е.Жақсыбек), Қосым (О.Сақ), Сәмет (Е.Күншібаев), Бәтен (Ә.Үмбетбаев) және Әжібек (Шағуан Үмбетқалиев) бейнелері өте сәтті таңдалған. Екі туындыға ортақ балалар бейнелерін ашуда режиссердің жасалған үлкен еңбегі өз нәтижесін бергені аңғарылады. Оларды ойын қуып, қызығы басылмаған, ертегі тыңдап, қауын ұрлап жүрген бейкүнә періштелер ретінде бергенімен шығарманы оқыған көрермендер балалардың еңбекке ерте араласып, бала кездерінен ересек адамдарша салмақты ойлана бастағандарын біледі. Дегенмен, режиссер бір жақты түсініктеме бермей балалардың еңбек еткендерін дәлелдейтін әйелдердің жұмыс жасайтын егіс басына келіп өгізге отырып көмек көрсететін сахнасын қосқаны ұтымды. Спектакльде балалар бейнесін сомдайтын актерлер екі құрамда

да өзгермейді. Актерлік ансамбльдегі өзара шығармашылық байланыстың беріктігі сондай балалар сахнасында ерекше атмосфера түзіледі.

Спектакльде баяндаушы автор әрі бала Қанат рөлінде - актер Мақсат Сәбит.

Қанат – сол замандағы қиындықты жан-жүрегімен сезінген, бірақ, камкорлықтан да тысқары қалмаған жартылай жетім балалардың жиынтық образы іспеттес. Әпкесін ашуландырып, жиі бұзықтық жасағанымен түсінігі жоқ бала емес, себебі, қойылымдағы әрбір оқиға Қанаттың айтуымен баяндалып отыр. Демек, ол бәрін ойлайды, түсінеді, сезеді. Оқырмандарға жақсы таныс бұл бейнені кескіндеуде М.Сәбит тағы бір қырынан ашылған. Театрдағы Тұзар (Қара шекпен), Көкек (Құстар фестивалі), Меркуцио (Бір сен үшін тудым) рөлдеріне қарағанда мүлдем өзге сарын, ерекшелік байқалды. Екі образ жүктелген актер өз кейіпкерінің ұсынылған тосын жағдайын жете түсінгені аңғарылады. Сонымен қатар, М.Сәбитовтің дауыс ырғағының (тембрі) тазалығы сондай, қойылым аяқталған соң да біразға дейін Қанаттың үні құлағыңнан кетпей қояды.

Қойылымдағы балалардан өзге кейіпкерлер екі құрамда ауысып отырады. Әр актердің өзіне тән ерекшелік, рөлге қосар санаткерлік үлесі болғанымен кей тұстарда жетпей не асып жығылып жатқандары байқалды. Мәселен, Қанаттың әпкесі Нәзира рөлінде бірінші құрамдағы Н.Әбілқиясқызы ойынына қарағанда Г.Байбосынова бейнесі сәтті сахналанды. Ым-ишарат, оқиғаға деген көзқарасты білдіру (мәселен Токтардан қара қағаз келгенінен еститін сахна) әлсіздігінен Н.Әбілқиясқызында рөлдің өсу процесі бірқалыпты әрі баяу қалпында көрінді. Ал, Нәзира бейнесінің партнері (серіктесі) Токтар рөлінде бірінші құрамда Ұлан Болатбек және екінші құрамда жас актер Дархан Манаков ойнады. Шығармада Токтар – бірде-бір артық сөзсіз, салмақты, алып денелі, елдің бәрі сүйсіне қарайтын бозбала. Соғысқа жасы жетпесе де өзі екі жас қосып жаздырып алған, ешкімнен көмегін аямайтын, асауға бас білдіріп ел арасында сүйіспеншілікке бөленіп жүрген жігіттің болмысын ашуда Д.Манаковта шынайылық басым болды. Әдеби нұсқадағы Токтарға дұрыс түсініктеме берген актер ретінде Манаковтың ойыны көрермен көңілінде сақталып қалды. Мұнан өзге сахналар да режиссерге оңайға түспегені көрініп тұр. Үлесі аз ғана сахнаны алғанымен оқиғасы бүтін шығарма бойы жалғасатын Ырысбек өмірі мен отбасы жайындағы сахналар үзік-үзік әрі қысқарту салдарынан аяқталмаған күйде қалып отырған. Шығармамен таныс оқырман «Жабайы алмадағы» Ырысбектің қандай қаны бұзылған адам екенін біледі. Оның айтуға ауыз бармайтын тінті сорақы істері сахналық нұсқаға енгізілмеген. Осы тұрғыда спектакльдегі рөл шеңберімен алып қарасақ Бейбіт Қамарановтың Ырысбегі нанымды. Ал,

екінші құрамдағы Әсет Иманғали көбіне әдеби нұсқадағы Ырысбекке келеді. Ырысбектің жары Дүрия рөлінде Лиза Серікова мен Динара Әбікеева ойындарында атап айтарлықтай өзгешелік жоқ. Өздеріне тән әйел психологиясын ерекше жеткізе білді. Тағы бір қосалқы кейіпкер Көлбай керен рөлінде Тұрсын Құралиевке карағанда екінші құрамдағы Кәдірбек Демесіннің ойнауы шынайы әрі есте қаларлықтай әсерлі болды. Эпизодтық бейнеге бей-жай карамай, оның маңызын көрермендерге ұғындыра білді.

Қойылымды музыкамен әрлеген композитор Ғ.Секеевтің еңбегі ұшан-теңіз. Егер, дәл осы әуендерсіз қойылымды сахналасак, жұпыны, жартылай аяқталмаған шикі дүниеге айналар еді. Әрбір сахнада өз қызметін атқарып тұрған әуендер ретімен қойылған. Режиссер мен композитор ойының бір арнада тоғысуын үлкен жетістік деп бағалауға болады.

Спектакльдің суретші-сценографы - А.Жүсіпәлі. Қойылымдағы әрбір реквизит өз қызметтерін толық атқарып, актерлерге еркін көсілуге көмегін тигізіп тұр. Қойылымды жасаған шығармашылық құрамның бір мүшесі хореограф К.Жиренбаеваның еңбегі де зор. Әсіресе, соңғы сахнадағы балалардың сандық-қораптың үстіндегі әкені аңсау, қиындықтан шаршау, бала жүректердің әлсіреуі сынды сезімдерін бимен жеткізе білуі өте ұтымды.

Қомақты екі шығарманы алып оны сахнаға лайықтау үлкен жауапкершілік екені айтпаса да түсінікті. Режиссер оқиғаларды бір-біріне қанша байланыстырғысы келгенімен кейбір сахналар хронологиялық оқиғалар желісіне сай келмей жатты. Сонымен қатар, қойылым тақырыпқа сәйкес оқиғалармен өрілмей екі туындының біріне басымдық беріп жіберген. Аян тағдырын күткен көрермендер көп болды. Бірақ, режиссер Аянның тағдыры арқылы дәуір қасіретін емес, заман көрінісі арқылы Аян секілді балалардың тауқыметін жеткізуге тырысқан. Қойылымдағы мың сан тағдыр иелері арқылы адам психологиясын, дәуір қасіретін де, тәлім-тәрбие маңызын, нәзік сезім иірімдерін, адамгершілік пен мейірім, еңбек пен адалдық жайын да ұғынып шығасың. Әсіресе, тәуелсіз елде дүниеге келіп, жокшылық пен ашаршылықты аңыз секілді кітаптардан оқып жүрген балалар мен жасөспірімдер үлкен тәрбиелік мәні зор қойылым. Бұл шығарма, аталмыш қойылым – ұлттық кодымыз. Жер бетін мекендеген миллиондаған халықтан ерекшелігіміз, біздің ғана тағдырымыз, біздің ғана қолтаңбамыз. Жусан иісі – бұл кең даланы мекендеген, еркін де азат қазақ деген халықтың иісі.

Сахнаға жол тартқан бұл шығарманың ғұмыры ұзақ болсын деп тілейміз!

- будущее Казахстанской анимации

Мультипликационная анимация — мир воплощения фантазий и волшебства. Искусство, в котором самые смелые и незаурядные идеи обретают жизнь. Для кого-то это лишь детская забава, а кого-то целая жизнь. И именно о вторых пойдет речь.

Аниматоры — творцы, с чьих рисунков мы получаем возможность узреть это волшебство и насладиться тем, что порой неподвластно нашему воображению. Но к сожалению, в нашей стране многие из них остаются в тени или подвергаются жесткой критике и осуждению. Нужно отметить, что анимация пришла в Казахстан не так давно, но с самого начала уже имела большие перспективы. Она заявила о себе после работы Хайдарова А.А. «Почему у ласточки хвост рожками?». Конечно, об этом мультфильме слышал каждый, но что же происходит сейчас? К моему печальному замечанию, многие казахстанцы не интересуются этим вопросом, и не знают, что отечественные аниматоры усердно продолжают развивать это ремесло. К примеру, в этом году анимационный короткометражный фильм «Ит» («The Dog») была удостоена наградой на XIII Международном кинофестивале «Евразия» проходившего в городе Астана этим летом. Самое главное, что режиссером был выпускник Казахского Национального Университета Искусств Сандыбай Мейржан и работал в команде с еще только студентами 2-3 курсов этого же университета.

Мне посчастливилось лично познакомиться с аниматорами КазНУИ, и провести в их среде немало времени, наблюдать за их трудами и самим процессом создания подобных анимационных работ.

Я, как студентка, приехавшая по обмену из КазНАИ им.Т.Жургенова, поразились тому, с каким энтузиазмом и любовью к своему делу относятся эти ребята. То, чем они занимаются — огромный труд. Десятками детально вырисовывая каждый кадр, они создают секунды, которые вы можете и не заметить.

Я узнала у студентки второго курса анимации Амины Тазиатовой, что же подвигло к выбору такой профессии:

— **Когда и как ты решила, что душа твоя лежит к этому делу?**

— Я с детства люблю анимацию, и смотря мультфильмы, всегда поражалась тому, насколько разнообразны бывают миры, придуманные аниматорами. На самом деле, анимацию я выбрала спонтанно, всю жизнь мечтала быть художником, позже — иллюстратором, но в классе 7-8 я начала придумывать различные истории и отдельные сюжеты, которые очень хотела воплотить в жизнь, и к классу 9 поняла, что лучше всего я смогу это сделать через анимацию.

— **Что тебя является главным источником вдохновения в создании работ?**

— Анимация для меня — это отдельный вид искусства, это целая вселенная бесконечных возможностей, и поэтому для меня эта профессия сама по себе является вдохновением.

— **Какого ты мнения о современной отечественной анимации?**

— По поводу отечественной анимации... нам прежде всего надо вылезти из своих же рамок, заданных ещё во времена Советского Союза, на данный момент мы, увы, топчемся на месте. В Казахстане анимация пока развита не так сильно, как хотелось бы, но я уверена, что мы можем повлиять на ее прогресс, ведь сейчас молодые аниматоры имеют свой собственный независимый взгляд на жизнь и искусство в общем, так что думаю, у нас вполне может получиться поднять анимацию Казахстана на новый уровень».

P.S. Я надеюсь, что этой статьей я хоть в немногих смогла пробудить интерес к такому виду искусства и стать началом для того, чтобы гордиться отечественной анимацией

Амина Тазиатова 2-курс

Айтолкын Жантемирова 2-курс

Кадры из короткометражного мультфильма «Ит».

Раскадровки Алии Айтжановой 2-курс

Улугбек Бялов 2-курс

Атам сюрприз жасады

Әжемнің махаббаты - Өмірхан атам! Менің көп армандарымның бірегейі осы "екі бала, дана кісі" ұзақ ғұмыр жасаса екен деп бір Алладан тілейтінмін! Бір-біріне деген махаббаты шексіз, олардың сезімі Ромео мен Джулетталарыңнан жүз есе артық, мың есе зор! Артық дейтінім, бұрынғы мен бүгінгі жастардың махаббатымен салыстыруға мүлдем келмейді. Менің ойымша, «махаббат» - ыстық сезімнен басталып, соңы сыйластыққа, камкорлыққа ұласса, сонда ғана шынайы сезімнің шыңын бағындыра алғаны. Білесіз бе? Менің атам әжеме үнемі сый, яғни сюрприз жасағанды ұнататын. Сыйдың міндетті түрде көлемді болуы шарт емес. Мәселен, атам әжемнің не жақсы көретінін білетін, сондықтан таң атпай дүкеннен небір тәттілер әкелін береді. Сонымен қатар, жылтыр кара галошының табанындағы ұлтарағын кептіріп, қайта салып қояды, ондағысы кемпірінің тоңып қалмауын ойлағаны ғой. Үйдің ішкі-сыртқы жұмыстарына да атам жанашырлық танытып көмектесіп жүретін. Осындай сүйіспеншілікпен жалғасып отыратын әрекеттерге сырттан қарап, байқап жүрген мен үшін бұл өте қызық еді. Атамның сыйларына әжем балаша қуанып мәз-мейрам болады. Мен оған тамсанып, қарап отырамын. Мені де шәйға шақырғанда, сабақ оқып отырғанымды сылтауратып, оларды әрмен қарай аңдумен боламын! Әңгімелері тартымды, тыңдай бергің келеді.

Біраз жасқа келіп қалса да, жас күндеріндегідей бір-біріне сюрприз жасаудан жалықпайтын!

Осылайша сексен жасқа дейін денсаулығына шағымданып көрмеген атам, кенеттен ауыр дерттің тырнағына ілінді. Астана ауруханалары атам үшін екінші үйі болды. Тіпті аурудың бетін қайтара алмаған дәрігерлер қолдарынан ештеңе келмейтіндіктерін алдыға тартты. Ал, әжем дәрігерлердің айтқандарынан бейхабар еді. Аурухана төсегіне таңылған атам, әке мен анама «Мені кемпіріме апарыңдар, қалған өмірімді кемпірімнің қасында өткізейін» деді. Әкем «Жоқ әке, сен әлі-ак

емделіп кетесің, жазыласың» десе де, атам көнбеді. Сөйтсе, үмітін әлдеқашан үзген екен. Атам әжеме телефон соғып, қалжыңдап «Кемпір, шәйінді қоя бер, келе жатырмын» деп бір қуантты. Әжем үшін бұл сюрприз болған еді, сөйтіп әжем дастарханын жайнатып атамды күтіп алды.

Наурыздың төрті еді, әжем 8-наурызға қуана дайындалып өзіне әдемі көйлек тігіп жатты, кенет атамның денсаулығы күрт нашарлап кетті, жедел жәрдем шақырттық, бірақ олар шарасыз екендерін айтып кетіп қалды, атам енді бұл дүние менікі емес деп, жиі уфилеп арғы өмірге аттануға дайын жатыр. Әжемнің сол кездегі көл боп аққан көз жасында шек жоқ. Көзінің қабағын әрең көтерген атам: «Кемпір мен саған сюрприз жасаймын, ол үлкен сюрприз» деді. Әжем: «Қайдағы сюрприз, өзің хәл үстінде жатқанда мені ойлап қайтесің» деді. Атам «Жоқ, кемпір 8-наурызыңа дайындал, дастарханыңды жайнат, бірге тойлаймыз, мен әзірге өлмеймін, сенің мерекенің шырқын бұзбаймын, өйткені менің саған ең соңғы рет сюрприз сыйлығым осы болады...» деді! Жүрекке ауыр тиді. Бәріміз әжем жайған ақ дастархан басында отырмыз. Атам төсек тартып жатыр, еріксіз өз-өзін қинап жымыып қояды. Көзі біз жақта. Көзінен қимастық сезіледі. Осылайша бір қуанып, бір қайғырып әжемнің мерекесін де өткердік. Таң атты, атам уәдесінде тұрды. Тура сол күннің ертесінде атам арғы дүниеге аттанып кетті...

Сол уақытта біздерден көз алмай қарап жатқан атам не ойлап жатты екен?!

Әзілбек ТӨЛЕУҒАЛИ
«Драма театр актері» мамандығы 1 курс

Балалар еліктейтіндей «бренд» дүние жасауымыз қажет

16

Асқақ ойлы, рухы мықты ұрпақтың өсіп жетілуіне анимациялық киноның атқаратын рөлі аса маңызды. Осыған орай қазақ ұлтының болмысын көрсетіп, дәуір тынысын ашатын кішкентай көрермен үшін тағылымды дүниелер, замануи қазақ анимация өнерінің көкейкесті мәселелері мен ұстанған бағыты туралы анимациялық фильмдердің режиссері, көптеген жобалардың авторы Жәнібек Нұрбекұлымен сұхбаттасқан едік.

- Анимация өнеріне қалай келдіңіз?

-Мен мүсінші болуды армандағанмын. Әсіресе, сурет салуды жақсы көретінмін. Мектепті бітірген соң, 2004 жылы Т.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясының анимация бөліміне оқуға түстім. Сол кезде емтихан қабылдап жатқан Ләззат Қожақова менің акварельмен салған қырық шақты жұмыстарымды көріп, оқуға түсесің деп жігерлендірді. Осылай анимация режиссурасына келдім. Армандаған, қалаған мамандығыма келіп түскенімді бір айдан кейін сезіндім.

-Алғашқы түсірген фильміңіз туралы айтып өтсеңіз. Қандай қиыншылықтармен кездестіңіз?

-«Құстар қайтып барады» әнінің негізінде экологиялық тақырыпты көтеретін «Үзілген жапырақ» атты дипломдық жұмысымды түсірдім. Сол кезде Қазақстан Президенті қоры өткізіп жатқан байқауға жобамды жібердім. Кейін менің дипломдық жұмысым осы қордың стипендиясын ұтып алды. Бұл алғашқы тәжірибем болғандықтан, әрине, көп күш салдық. Қиналған кездер де өтті. Ол кезде біз бірінші аниматикті, сосын фильмді жасау керек екенін түсінбедік. Монтаж кезінде керексіз кадрлар мен кейбір кадрлардың жетіспеуі сияқты кемшіліктерді кездестірдік. Сол себептен кез келген анимациялық фильм жасау үшін алдымен раскадровканы, сонан соң аниматикті, кейін ғана өндіріске жіберген дұрыс.

-Анимациялық фильмге қандай анықтама берер едіңіз?

-Анимация – керемет дүние. Кез келген анимациялық фильм жасау үшін адам жан-жақты дамыған, дүниетанымы кең болуы керек. Тек суретші ғана емес, сонымен қатар режиссерлік шеберлігі мен музыкалық сауаттылығы болуы керек әрі компьютерді жетік меңгеруі шарт. Анимация –синтездік өнер. Онда суретшілік өнер, драматургия, музыка, актерлік шеберлік сияқты өнер саласына байланысты мамандықтар бір-бірімен тоғысқан. Анимацияда шектеу болмағандықтан, өнердің барлық саласын

қамтыған өнерлердің сұлтаны дер едім.

-Ел болып, еңсе көтергенімізге ширек ғасырдан асып барады. Осы кезеңдегі қазақ анимация өнері көбінесе қандай басты қағидаларға негізделді және қай бағытта дамыды?

-Тәуелсіздік алғаннан бастап 2002 жылға дейін экономикалық, саяси жағдайларға байланысты анимация өнері бірде тоқырап, енді бірде фильмдер түсіріліп жүрді. Тек Әмен Қайдаровтың еңбегі мен жанашырлығының арқасында Т.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясында анимация кинорежиссурасы мамандығы, кейін «Қазақфильмде» академиялық анимация киностудиясы ашылды. Әмен Қайдаровтың салып кеткен жолының арқасында «Қазақфильм» киностудиясында мемлекеттің тапсырысымен анимациялық фильмдер түсіріле бастады. Өйткені, анимациялық өнерге көп қаржы, күш пен уақыт қажет. Осындай фильмдерге «Қазақфильм» киностудиясы демеу болып, мемлекет тарапынан қаржыландырыла бастады. Ермек Аманшаев киностудияның басшысы болып тұрған кезінде анимация саласына өте жақсы қолдаулар болды. Жыл сайын 10 минуттық 5-7 анимациялық фильмдер шығарылып отырды. Әлбетте, сан бар жерде сапа да болады. Фильмдер санының көбеюі біртіндеп сапалы дүниелердің пайда болуына әкелді. Нәтижесінде, «Ертөстік пен Айдаһар» атты алғашқы толықметрлі фильм дүниеге келді. Алайда, бұл фильмді сәтті шықты деп айта алмаймын. Қазіргі уақытта «Мұзбалақ» пен «Күлтегін» атты екі толықметражды фильмдер өндірісте. Ол фильмдер наурыз айында Қазақстанның бүкіл кинотеатрларына жол тартады деген ойдамын. Бұл Тәуелсіздігіміздің 25-26 жыл аралығындағы жетістігі.

Анимациялық кинорежиссура мамандығы бойынша қазіргі таңда Алматыдағы Т.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясында, Шымкент қаласындағы Ә.Қастеев атындағы колледжде және Астана қаласындағы Қазақ ұлттық өнер университетінде (алғашқы аниматорларды Адай Әбілданов екеуміз қабылдадық) шәкірттер тәрбиеленіп жатыр. Осы оқу орындарын тәмамдаған түлектер бүгіндері Әмен Қайдаров салып кеткен жолды жалғастырып келеді. Яғни, мамандардың саны жыл сайын көбеюде.

-Қазіргі таңда Қазақстан аумағына «Disney», «Warner Bros», «Pixar», «Dream Works» студияларының туындылары кеңінен таралып, эфир уақытын өз елінің идеологиясы мен ұлттық мінезі, менталитетімен толтыруда. Балаларға арналған «Балапан» арнасы да өз аудиториясын қалыптастырды. Ал, осы арнадаи көрсетілетін анимациялық фильмдер туралы не айтар едіңіз?

- Балаларға арналған «Балапан» арнасындағы анимациялық фильмдер сапа жағынан әлсіз болса да, көрермендер арасында қызығушылық туғызды. Дизайнер, архитектура сияқты мамандықтарды бітірген, анимация саласына қызығатын адамдар жеке киностудиялар ашып, тапсырыстар қабылдап, соның арқасында «Балапан» арнасында сериалдар шығып жатыр. Бірақ, олардың сапасы көңілден шықпаса да, бәсеке бар жерде, сапа да табиғи түрде пайда болады. Соңғы кезде сапа жағына да назар аударыла бастаған сияқты.

- Қазіргі қазақ анимация өнерінде қандай мәселелер бар? Сізді не мазалап жүр?

- Мемлекет тарапынан қолдау болмаса, анимациялық кино ешқашан дамымайды. Мысалы, әр ата-ана өзінің баласы жан-жақты жетілуі үшін ештеңесін аямайды. Сол сияқты, өсіп келе жатқан ұрпақтың жетілуі үшін анимация саласына мемлекет тарапынан қолдау көрсетіліп, оны қамқорлыққа алып, ұрпақ тәрбиесіне мән беретін фильмдердің түсіріліміне демеу болуы керек.

- Заманауи тақырыптағы қандай фильмдер түсірілуі керек?

- Біз бала кезімізде естіген ұшатын кілем, барлық әлемді көрсететін шар сияқты ертегілер қазіргі заманның балалары үшін қызықты болады дегенге сене бермеймін. Өйткені, бүгінгі таңда оның барлығы мүмкін дүние екендігі белгілі. Қазіргі балалардың көпшілігі ғарышқа, атыс-шабысқа құрылған фильмдердің қаһармандарына еліктейді. Сондықтан, өзіміздің мифологиямызды, эпостық жырларымызды, ондағы батырларымызды заман талабына сай жаңғырту керек. Яғни, балалар еліктейтіндей «бренд» дүние жасауымыз қажет.

-«Қазақ мультфильмінің кейіпкерлері балалардың есінде жақсы сақталмауының себебі жарнама мен PR-дың жетіспеуінілігінде» деген пікір бар. Бұл туралы сіздің көзқарасыңызды білгіміз келеді.

-Жарнама мен PR-ды жасау үшін көрсететін дүние болуы керек қой! Отандық өнімдер жоқ емес, бар. Бірақ, ұзақтығы аз болғандықтан телеаралардан көріп үлгермейді. Телеарналарға 100-200 бөлімді сериалдар түсірілуі керек. Кішкентай көрермендеріміз сериалдарды күтіп көріп, басты кейіпкерлеріне - «қаһармандарына» еліктейтіндей болуы қажет.

-Болашақта түсірілетін фильмдеріңізде қандай тақырыпты қозғағыңыз келеді? Бұрын

көрмеген қандай кейіпкерлерді көре аламыз?

Біздің мифологиямыз, аңыздарымызды арқау етіп түсіретін өнімдер жоспарда бар. Қазіргі уақытта бір сценарийді жобалап жатырмыз. Бірақ, әзірге құпия.

Бізге ұлттық дүниелер қажет. Өйткені, біз әзірге Еуропа мен АҚШ сияқты елдердің фильмдерімен бәсекелестікке түсе алмаймыз. Сол себептен, ұлттық дүние жасауымыз керек. Мысалы, «Қыз Жібек» эпосын бүгінгі заманға сай етіп түсірсек, ұлттық дүние шығатыны сөзсіз. Барлығы ұрпақ үшін екені белгілі.

-Өзіңіздің шәкірттеріңіздің жетістіктері туралы айта кетсеңіз...

-Қазақ ұлттық өнер университетінде анимациялық кино режиссурасы мамандығына алғашқы талапкерлерді 2012 жылы қабылдадық. Сол шәкірттеріміз бүгінгі таңда пісіп жетіліп, анимациялық қысқаметрлі: «Жерұйық», «Тағдыр туралы хикая», «Ертегілер елінде», «Көжектер»; толықметрлі: «Күлтегін», «Мұзбалақ» атты ірі жобаларға қатысып, өз мүмкіндіктерін тек қана жақсы жақтарынан көрсетіп келеді.

Сонымен бірге, 2016 жылы Республикалық «Қарлығаш» атты анимациялық кинофестивалінде студенттерім Мейіржан Сандыбай (4 курс, фильмнің режиссері), Қыдырбаев Сұлтан (3 курс, қоюшы суретші) мен Баян Әділбек (3 курс, аниматор) «Көксерек» атты анимациялық фильмімен «Үздік студенттік фильм» номинациясын қанжығаларына байлады. Осы жылы Қазақ ұлттық өнер университетінің 5-курс студенті Ертай Раушан Әбдікәрімова Қазақстанның Тұңғыш Президенті – Елбасы қоры стипендиясының иегері атанды.

4-курс студенті Қыдырбаев Сұлтанның «Таң атты» курстық жұмысы Беларусияның ХІХ кезекті Халықаралық «Анимаевка-2016» фестивалінде конкурстық жұмыстар қатарына өтіп, каталогына енді. Бүгінгі таңда ол жеке киностудия құрып телеарналарға арнап сериалдар түсіріп келеді.

2017 жылы Мейіржан Садыбайдың «Ит» атты анимациялық фильмі ХІІІ халықаралық «Еуразия» кинофестивалінде «Ең үздік қысқаметрлі фильм» номинациясы бойынша гран-при иеленді. Тағы бір студентім Сакиолла Қасиет 4-курс оқып жүрген кезінде ҚР мен ҚХР бірлесіп жасаған «Бала Абай» анимациялық сериалының қоюшы-режиссері және қоюшы-суретшісі қызметтерін сәтті атқарды. Қазіргі таңда «QAZART media» атты киностудиясын құрып, жасаған анимациялық жұмыстарының сапасы Үнді және Украина елдерінің анимациялық студияларынан озып, Швейцарияның «Альпы тауы» атты 3D форматтағы 33 сериялы анимациялық фильмін жасап жатыр. Бұл дегеніміз қазақ анимациясының әлемдік нарықта бәсекелестік қабілетке ие екенін көрсетеді. Көптеген студенттерім Республикалық олимпиадалар мен конкурстардан жүлделі орындар иеленді. Міне, осылардың бәрі ұстазы болған мен үшін де, университетіміз үшін де үлкен мақтаныш.

- Жас режиссерлерге қандай кеңес берер едіңіз?

- Шәкірттер мен жаңадан ізденіп жүрген жастарға айтарым – тынымсыз еңбектеніп, үнемі ізденістер жасалуы қажет. Дипломдық жұмыспен шектеліп қалмай, шағын болса да, үнемі фильмдер түсіріп, оларды кинофестивальдерге жіберіп, қатысып отыру маңызды.

Әңгімеңізге көп рахмет!

Қазақ, әлем анимациялық киносы бойынша Жәнібек Нұрбекұлының ұнатып көретін және ең таңдаулы деген фильмдері:

1. «Тайны Коко» – бүгінгі таңдағы ең сүйіп көретін фильм;
2. «Спирит» – студент кезінде ұнатып көрген фильм;
3. «Қарлығаштың құйрығы неге айыр?» – ұлттық анимациялық фильмдердің ең таңдаулысы;
4. «Гадкий Я» – комедия жанрындағы ең ұнаған фильм;
5. «Синдбад» – 2D краскалық дүниені көрсеткен фильм;
6. «Томм и Джерри» – бала кезімде ұнатып көрген фильм;
7. «Песнь моря» – кәсіби шығармашылық ізденіс пен көркемдік шешім жағынан ұнататын фильм;
8. Франция елінде өтетін «Анси» фестивалінің

жұмыстарын асыға күтіп, көремін. Өйткені, онда ең мықты аниматорлар өз фильмдерін жіберіп, бақтарын сынап жатады.

Әдемі ҚАПАР
«Кинотану» мамандығы 3 курс

На сегодняшний день, я считаю, кафедра музыковедения очень сильная

В честь 20-летия Казахского национального университета искусств студенты кафедры музыковедения и композиции организовали ряд интервью с педагогами, стоявшими у истоков формирования нашего учебного заведения. Одним из них является Тойжан Жылкайдаровна Егинбаева, Заслуженный деятель РК, кандидат искусствоведения, профессор.

– Тойжан Жылкайдаровна, расскажите, пожалуйста, о том, как Вы вступили в ряды педагогов университета. С чего всё начиналось?

– Я приехала на работу в Казахскую национальную академию музыки в 2000 году на кафедру «Теории и истории музыки». В то время это была совместная кафедра музыковедов, которой заведовал Пернебек Шегебаевич Шегебаев. Собеседование проводила Умитжан Рахметулловна Джумакова – она являлась на тот момент проректором по научной работе. Я сразу же обратила внимание на профессорско-преподавательский состав кафедры: он был уже достаточно большой и сильной даже в те времена, в период своего становления – здесь были выпускники и алматинской, и московской, и новосибирской школы.

– Какие задачи стояли перед Вами?

– Практически каждый преподаватель вел все дисциплины – как исторические, так и теоретические. Так же и я вела сольфеджио, гармонию, анализ музыкальных произведений и казахскую музыкальную литературу. Все дисциплины велись тогда только на русском языке.

Я обнаружила огромную проблему: нехватку литературы по казахской музыке и отсутствие фонотеки. Мне пришлось поехать в Алматы, чтобы записать большое количество казахской музыки, приобрести клавиры оперных и симфонических произведений казахстанских композиторов. Мне помогли преподаватели консерватории им. Курмангазы и коллеги из Гос телерадио Казахстана. С гордостью могу сказать, что все имеющиеся записи по казахской музыке в фонотеке университета были сделаны мной.

– Как Вы пришли к должности заведующей кафедры музыковедения, и какая была Ваша первая «реформа» на новой должности?

– В 2001 году Раиса Кожабековна Мусаходжаева предложила мне возглавить эту кафедру – Пернебека Шегебаевича перевели на должность декана факультета музыки. Кафедрой я заведовала до 2010 года. Поначалу было сложно, так как отсутствовала специализация и было решено сделать разделение: часть

преподавателей я полностью перевела на теоретические дисциплины, остальные начали вести исторические дисциплины. Причём, на каждый предмет были распределены по два педагога, чтобы не было проблемы заменяемости по той или иной дисциплине.

– **А как педагоги отреагировали на это разделение?**

– Отреагировали, конечно же, положительно. Ведь какой бы ты не был «вундеркинд», охватить абсолютно всё, по-моему, просто невозможно! Поэтому, специализация помогла преподавателям больше «углубиться» в конкретные дисциплины, значительно облегчив подготовку к лекциям. Мы сразу же определили две методические секции, каждую из которых возглавил высоко квалифицированный специалист. По историческим дисциплинам была назначена Ирина Алексеевна Бакаева, по теоретическим – Наталия Ивановна Гринько. Когда уже в 2002 году к нам прибыла Рогнеда Викторовна Лукьянова, мы с ней «поделили» кафедру на две: она стала руководить кафедрой теории музыки, а я – исторической.

– **Какие приятные воспоминания остались у Вас о тех временах?**

– Мне очень понравилось работать в академии. Я приехала преподавать в специализированный вуз после педагогического института (Галдыкорганский университет имени И. Жансугурова, где я заведовала кафедрой казахской музыки и методики музыкального воспитания на протяжении 15 лет), и я получала очень большое удовольствие от работы с будущими профессиональными музыкантами. К преподаванию у меня сложилось какое-то особенное, трепетное отношение. Ведь, одно дело, когда работаешь со специалистами, от которых в ответ на свои выступления и лекции получаешь отдачу. Ситуация со студентами – не музыкантами – совершенно иная.

– **Как происходило разделение групп с разными языками обучения?**

– В одном из разговоров с Пернебеком Шегебаевичем как-то зашла речь о подготовке специалистов – теоретиков и музыковедов, которые могли бы вести занятия на национальном языке, то есть об открытии теоретического отделения в колледже с казахским языком обучения. Мы обсудили эту проблему с ректором Айман Кожабековой Мусахаджаевой. Она сразу же нас поддержала и спросила: «А кто же у нас будет вести эти дисциплины?!». Я ответила ей, что мы с Пернебеком Шегебаевичем готовы взяться за эту работу. Взялись и у нас все получилось! Сейчас одна из первых наших выпускниц Дана Азнабаева – докторант нашей кафедры. Таким образом, занятия с казахским языком обучения в нашей Академии начали первыми среди музыкальных учебных заведений в республике.

– **Как решалась проблема научной деятельности кафедры?**

– К сожалению, среди столь большого количества квалифицированных специалистов на тот момент было очень мало преподавателей с ученой степенью: Умитжан Рахметулловна Джумакова, Пернебек Шегебаевич Шегебаев и я. Мы стали вести большую работу на кафедре, связанную именно с развитием научной деятельности наших преподавателей. Одной из первых защитила кандидатскую диссертацию Галия Толегеновна Акпарова. Незадолго до завершения работы не стало (ушла в мир иной) ее руководителя. В таких ситуациях, конечно же, очень важна поддержка, и мы ей её оказали. Я сказала: «Надо, надо! Это ведь не конец света?! Я и сама так защищалась». Моим научным руководителем был Борис Гиршевич Ерзакович, которого также не стало незадолго до защиты моей диссертации. Мне самостоятельно пришлось завершать свою работу. Именно поддержка со стороны кафедры и вера в ее способности помогли и Галие Толегеновне. Естественно, её защита с новым научным руководителем прошла успешно.

Был случай и с Ириной Алексеевной Бакаевой: она была грамотным специалистом, очень способной, трудолюбивой, с сильной новосибирской школой за плечами. Ирина Алексеевна быстро и качественно делала всё, можно сказать, что крайне ответственно подходила к своей работе. И тогда я, работая с ней, предложила: «Кому как не Вам Ирина Алексеевна, писать диссертацию?! Давайте поедете в Новосибирск, закрепитесь там и т.д.». После долгих уговоров она, действительно, поехала в Новосибирск и в течение 3-х лет защитила кандидатскую диссертацию.

Далее Меруерт Ширакбаевна Мылтыкбаева, будучи уже аспиранткой Умитжан Рахметулловны Джумаковой, защитила свою работу. Так и начался постепенно формироваться учёный круг преподавателей нашей кафедры.

Позже к нам пришла работать одна из сильнейших этномузыковедов Саида Абдрахимовна Елеманова. Все мы сейчас работаем по её бесценным трудам: диссертациям, книгам, научным статьям и т.д. Следом пришли Гульнара Бахытовна Абдрахман, потом Гульнара Жанабергеновна Кузбакова, Меруерт Санатовна Курмангалиевна, Дина Маратовна Мосиенко и другие. Кафедра стала «обрастать» ценными кадрами и «крепчать». С 2010 года вновь объединенную кафедру «Музыковедения» возглавляет Гульнара Туякбаевна Альпеисова, Заслуженный деятель РК, кандидат искусствоведения, профессор. Все они, безусловно, высококвалифицированные специалисты. И на сегодняшний день, я считаю, кафедра музыковедения очень сильная.

Маргарита АНДРЕЕВА «Музыковедение» 4 курс

АЛҒЫСЫМ-ӘНІМ

Ақпанның 17-сі. Сағат тілі кешкі бестен асып барады. Көптен күткен Асқар ағамыздың жеке шығармашылық кеші де әне-міне дегенше басталғалы тұр. Дәстүрлі әнді, жыр-термені аңсап келген халықтың қарасы қалың бүгін! Әрбір өнер адамының асқак арманы - үлкен сахнаға шығып, халыққа өнерін паш ету емес пе? Ал, Асқар ағамыздың ата жұртын аңсап келген өнерпаз екенін ескерсек, бұл арман екі еселеніп үлкен мақсатқа айналмақ...

Міне, сахнаға NOMAD

инструментальді ансамблының орындауындағы «Мәңгілік ел» шығармасынан кейін домбырасын аркалап, Мұқиятұлы Асқар да шықты. Асқар ағамыз өзінің репертуарынан ең керемет жырларын таңдап алған екен. Залдағы көрермендердің ерекше ықыласынан ұлттық өнерімізге әбден шөлкеркеп қалғанымызды байқадым. Бірінен соң бірі шырқалған Абай ағамыздың «Есінде бар ма жас күнің», Мұратқан Егінбаевтің «Үш арыс», Жаяу Мұсаның «Сұрша қыз» сияқты бәрімізге таныс жыр-термелерін Асқардың ерекше қоңыр даусымен тыңдап құлағымыздың құрышы әбден қандау, шіркін! «Әнді сүйсең менше сүй» деп хәкім Абай айтпақшы, оркестрдің орындауындағы әсерлі туындыдан кейін дәстүрлі ән кафедрасының қыз-жігіттері ән шеру жасады. Ұлттық киімде көрінген бұрымды арулар кештің ажарын одан ары аша түскендей! Басқа концерттік нөмірлер ішінен ең озығы болған осы Ән шеру деп ойладым. Өзімді бір сәтке Біржан мен Сараның, Әсет пен Ырысжанның заманына топ ете қалғандай сезіндім... Жаксының көп болмайтындығы заңдылық қой, бас аяғы екі сағаттай болған «Алғысым-әнім» шығармашылық кешінің өз мәресіне жеткені хабарланып, Асқар ағамыз тәлім-тәрбие берген ұстаздарына шексіз алғысын айтып, оладың алдында бас иді. Концертке арнайы келген кеш иесінің ата-анасына халық ерекше қошемет білдірді. Ата-ана үшін осыдан артық қандай марапат керек? Финалға таңдалып алынған Халық Ризабектің «Ата жұрт» әні - елім, жерім деп келген талай қандастарымыздың жанарына жас үйіріп, қобалжытты-ау. Әнші Асқардың жоғарғы деңгейде өткен осы кеші көптің көңілінде ұзақ сақталарына сенім бар. Талантымен талайларды тамсандырып жүрген Асқар Мұқиятұлының осы бастамасы өзінен кейінгі ізбасарларына үлгі болса екен деген ізгі ниет қой біздікі!!!

21

Рухия БАҚЫТБЕК
Бас редактор

Ұрпақтар сабақтастығы әлеуметтік мәселе ретінде

Бұл мақалада қазіргі уақытта әлеуметтік мәселе ретінде ұрпақтар сабақтастығы және өзекті мәселелердің бірі «қарттар үйінің» көбеюінің себеп салдары жайлы қарастырылады. Ұрпақтар сабақтастығын сақтауда отбасының және халықтық педагогиканың рөлі мен маңызы көрсетіледі.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев өзінің 2017 жылы жарық көрген «Рухани Жаңғыру Болашаққа бағдар»[1] атты жолдауында алғашқы жаңғыру шарттарының жаңа типі – бұл өзіндік мәдениет пен өзінің ұлттық кодын сақтау делінген ұлттық мәдениет сақталмаса, ешқандай жаңғыру болмайды деп баса айтылған. Ал ұлттық код дегеніміз бүгінгі ұрпақтың өзінің ұлттық мәдени ерекшеліктерін біліп қана қоймай туған жеріне, еліне, салт дәстүріне деген сүйіспеншілігі мен оны естен шығармауы. Ал ұлттық кодымызды сақтау үшін ата-баба, ел жұрт, тарихымызды білуіміз керек, дәстүрге берік болуымыз қажет деп ойлаймын. Дәстүр ішінде баға жетпес байлықтардың бірі - үлкенді сыйлау, қарияны құрметтеу, олардың ақылына құлақ асу. Халқымыздың осы үлкенді сыйлайтын дәстүрінен, қарттықтан көп нәрсені аңғаруға болады, ол өз басынан өткеннен, тәжірибесінен көрген білгенін жас ұрпаққа мәңгі қаларлықтай үлгілі іс қалдыру. Мұны біз сабақтастық деп атаймыз.

Сабақтастық-этникалық тәрбиенің негізгі идеяларының, формаларының, құралдарының сабақтастығын қамтамасыз ететін этнопедагогиканың ерекше белгісі. Оның бір түрі отбасылық сабақтастық.

Отбасылық сабақтастық- адамгершілік аясынан орын алады. Ата-аналар балалардың бақытты болуына көмектеседі. Некеге жаңа тұрғандарға ақ тілек айту, той рәсімдері, шілдехана, ат қоюда ұрпақтар сабақтастығына қамқорлық болған.[2] Ал мұндай сабақтастық болмаса ұрпақтардың сапалы жалғасуына қауіп бар деген сөз. Сол себепті де ұрпақтар сабақтастығы әлеуметтік мәселе болып табылады.

Ұрпақтар сабақтастығы (немесе мұрагерлік)-қоғамдық жүйенің негізгі шарты болып табылады. Ересек ұрпақтың білімді, тәжірибені келер ұрпаққа қалдырып отыруының нағыз көрінісі, яғни кез келген жаңа ұрпақ өткенді білуіне, және үлкендердің жеткен жетістіктерін пайдалануында үлкен мүмкіндік бар. Жоғары да айтып кеткеніміздей ұрпақтар сабақтастығы деп Ата, Әке, Бала арасындағы берік үдеріс. Атаның өмірде көрген, басынан өткен тәжірибесінен сүзіп өз ұрпағына тағылым аларлықтай іс қалдыру делік. XX-ғасырдың басында, қиын заманда бейғам халықты өркениеттің шыңына сүйреген тұлғалар саяси күрескер, жалынды патриот, әрі ғалым, әрі маман білгірлері өздерінің еңбектерін жас ұрпаққа қалдыра білді, ол еңбектер әлі күнге дейін өшпес мұра ретінде жас ұрпақ жадын да қала береді.

Халқымызда «Ақылды қария ағып жатқан дария» деп жан-жағына сезімталдықпен сергек қарап, өмірден көрген түйгені, тоқығаны көп қарттарды құрмет тұтып қадірлейді, жастарды солардан үлгі алуға шақырады. Тәрбиенің басында отбасы үлкені ата мен әже яғни әулеттің басты мүшелері болып саналған. Ата отбасындағы ең ардақты, құрметті тұлға. Ата мейірімі немерелеріне, шөберелеріне нұр болып құйылады. Ата үнемі немерелерінің денсаулығына ерекше көңіл бөліп, қадағалап отырады. Баланың уақтылы тамақтануы, іс-әрекет тәртібін сақтауы, ойнауы, оқуы, өнермен шұғылдануы атаның зерлеуінде болады. Әже әулеттің аруанасы, аналардың анасы, балалардың панасы. Әлемде әже мейірімінен артық мейірім жоқ. Әже немере тәрбиесіне минут сайын көңіл бөліп, көзінің қарашығындай қадірлеп қарайды. Қазақ тарихында Абай дананы тәрбиелеген Зере әжені, Шоқанды жеткізген Айғаным әжейді Албан, Суан, Дулатты тәрбиелеген Домалақ ананы т.б білеміз. Олар дана. [5]

Өткен уақытқа шолу жасалынды. Ал, енді қазіргі қазақ қоғамындағы дәстүрге келейік. Жахандану үрдісінің әсері ме екен? Әлде заман өзгерді дейміз бе? Батыс өңіріне кінә тағамыз ба? Әйтеуір, баланың ата-анаға деген көзқарасы өзгерді, бала ата-ананың тәрбиесінен аластап, ата-ананы қарттар үйіне өткізіп, «қарттар үйіне» барып қоныс табу қалыпты жағдайға айналып бара жатыр. Осындай қазақ халқы тарихында болмаған ауыр, әлі де болса шешімін таба алмай келе жатқан әлеуметтік мәселелер туындап жатыр. Мұндай мәселелер біздің елімізде ғана емес, шетелдерде де жиі кездеседі, бірақ «Қарты бар үйдің қазынасы бар» деп дәріптейтін қазақ халқына өте жат нәрсе. Сонда, ұрпақтар сабақтастығы қалай жалғасын таппақ? Қалай сақталмақ?

Мүмкін қазіргі нарықтық заманда өмір сүру, қажеттілікті қанағаттандыру мәселелері ұрпақтың тәрбиесін төмендетіп жіберді ме? Қазіргі жастардың көбі үлкенді сыйлау, жасы үлкенге орын беру, бір-бірімен ана тілінде сөйлесу, ұлттық мәдениетті бағалау, қастерлеу, қадірлеуге немқұрайлы қарап бара жатыр. Сол себепті де, бүгінгі ұрпаққа ізгілік, имандылық рухында тәрбие керек. А.С.Макаренко халықтық тәрбиенің рөлін жоғары бағалап, кеңес ғалымдарының ішінде алғашқылардың бірі болып, халықтық педагогикада таптық элементтердің анық көрінбейтіндігіне назар аударды. [2,896]

Отбасының қазақ халқының өмірінде алатын орны тіпті ерекше. Қазақ халқының ұлт болып қалыптасуы мен әлемдік үдеріс ішінде өзінің тарихи орнын иемденуінде осы фактордың ерекше әсері болғанын атап көрсетуге болады. Мәселен, қазақ халқының отбасы тәрбиесіне қатысты педагогикалық идеялары мен тәрбиелік тәжірибелері өте бай. Отбасы-халықтың салт дәстүрлері мен әдет ғұрыптарының сақтаушысы. «Ат тұяғын тай басар» деп аға ұрпақ келер ұрпақтың ата салтын бұзбауын талап еткен. Мысалы отбасында жаңадан дүниеге сәби келгенде өнегелі үлкендерге ұқсасын деп дарынды, өнерлі, ақылды ақсақалдарға баланың аузына түкіртіп, азан шақыртып, атын қойғызады. «Ақылын, жасын берсін» деп жаңа туған нәрестені қарияның шапанының етегіне орайды. Қазақ баласының тәрбиесі ата аналарының күнделікті іс-әрекеттері мен көшпелі тұрмыс қалпына байланысты болды. «Атадан бала тусайшы, ата жолын қусайшы» деп аға ұрпақ пен келер ұрпақты бірдей тәрбиелеп отырған. Сол себепті де аға ұрпақ пен келер ұрпақ арасында сабақтастық болды.

Қазақтың ұлттық педагогикасының сарқылмас мол қазынасындағы баға жетпес байлықтардың бірі Әдеп тәрбиесі. Әдеп-белгілі бір халықтың әдет ғұрпында тұрақталып, қалыптасқан этикалық тәртіп. Әдеп тәрбиесінің негізі отбасынан басталады. Отбасындағы әдеп тәлім-тәрбиесінің басты түрлеріне мыналар жатады:

- Әке мен ананың жеке тәрбиесі, үлгі-өнегесі;

- Ата мен әженің, отбасы мүшелерінің, көрші мен туыстың тәлім тәрбиесі;
- Ұлттық ойындар, салт-дәстүрлер және т.б.

Қазақ отбасының ерекшелігі үш төрт ұрпақтың (ата, әке, немере, шөбере) экономикалық және қандас туыстар мүддесі негізінде бір шаңырақ астында тіршілік етуі. Баланың анасы мен әкесіне, атасы мен әжесіне, аға-інілеріне, апа-қарындастарына, достарына деген сүйіспеншілік сезімі, адамгершілік тәрбиесінің маңызды факторы.

Бала тәрбиесіне байланысты әр ата-ананың өзіндік ережесі қалыптасып, ұрпақтан-ұрпаққа ауызша заң тәрізді жалғасып отырған. Өз халқының әдет-ғұрпын білу-үлкен мәдениеттілік. Адамның ұлттық мінезі әдет-ғұрыпты білу, сақтау арқылы қалыптасады. Ата-ана бір отбасының екі арнасы, бала-шағаның тірегі, сүйеніші. Ұрпақтары үшін ата-әке, ана-шеше деп аталады. Ата, Әке, Бала бұл ұғымдар ұрпақтар сабақтастығының негізгі құрауыштары. Ұрпақтар сабақтастығында Атаның рөлі қандай болса, Әкенің де рөлі орасан зор екенін жақсы білеміз, себебі Әке өткен ұрпақ пен келер ұрпақты жалғастырып тұрған үлкен күш.

Ұлдың баласын «немере» дейді. Немере ата-әже үшін өте ыстық. Шөбере-немеренің баласы. Қарт адамдар үшін бұл ұрпақтың орны мүлде басқа. Шөберенің баласы шөпшек, шөпшектің баласы немене деп аталады. Өмірде әке мен ана қатар аталады. Олардың қызметі-туған балалары үшін шексіз, өлшеусіз парыз. Бұдан біз қазақ отбасында ата-аналардың, үлкендердің бала мен жастарға үлгі көрсетуіне қойылар талап деңгейі әрдайым биік болғанын байқауға болады.

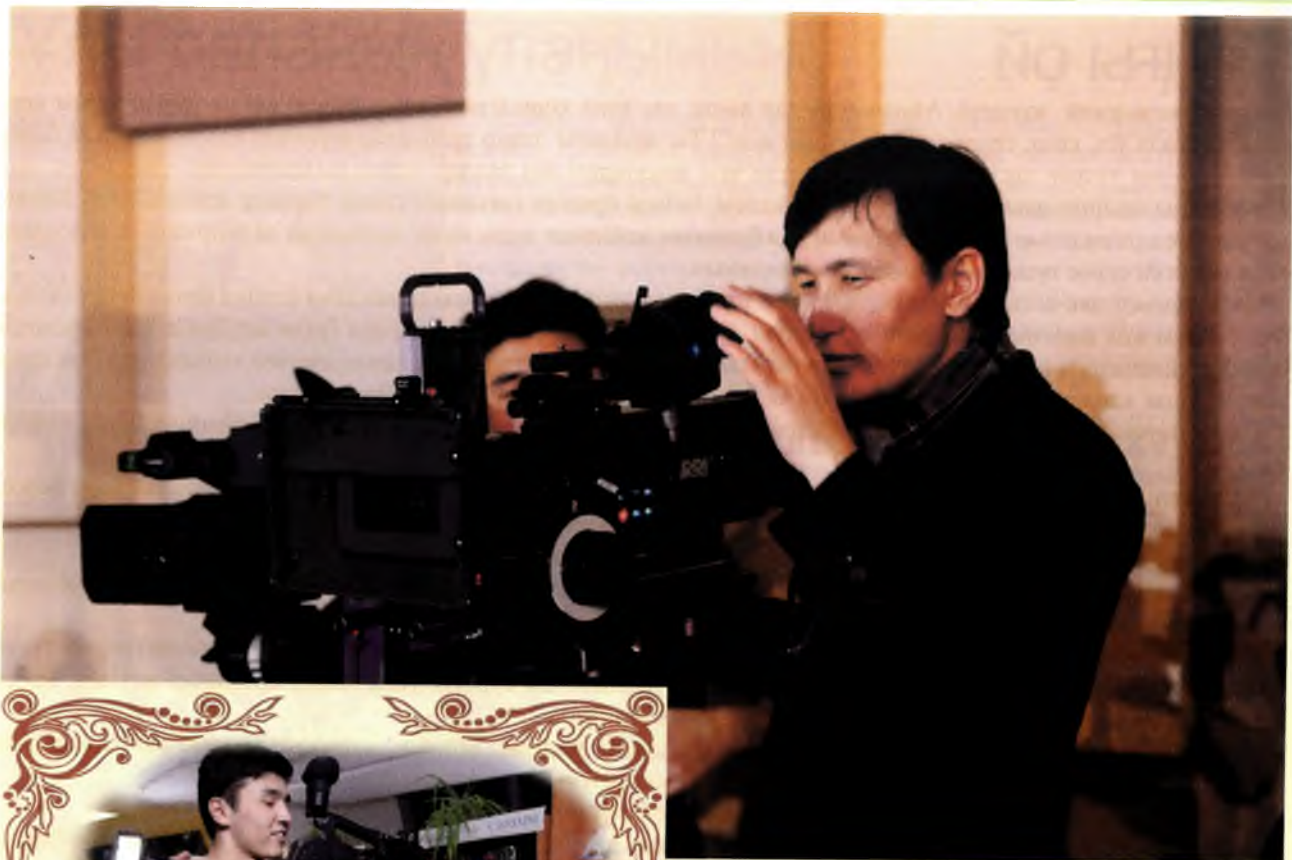
Демек, қоғамымыздағы ұрпақтар сабақтастығы әлеуметтік мәселе ретінде ғана емес мемлекеттік мәселе болуы шарт. Мақаламызды қорытындылай келе, әр қазақ баласы өзінің жеті атасын, шыққан тегін, ата-бабасын толықтай білуі өткенмен бүгінді, бүгінмен ертеңді жалғайтын, ертеден қалыптасқан ата-бабалардың тарихи мұрасын сақтауы, отбасындағы, ата мен әжені үлгілі тұлға ретінде қарауы, сонымен қатар атамыз немересіне күнделікті өсиет айтып, үлгі көрсетіп отырса, әжеміз ұлттық салт-дәстүрді қадірлеп, қастерлей білуді үйретіп жатса, ұрпақтар сабақтастығының сақталуы мен қарттар үйіндегі қарт адамдарымыздың санының азаюының кепілі деп білеміз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Назарбаев Н. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру//Егемен Қазақстан.2017 жыл, 12 сәуір.
2. Этнопедагогика\ Мұқанова Б, Ильясова Р. Астана қ, 2008ж
3. <http://rvs.su/novosti/2014/preemstvennost-pokoleniy-i-bezopasnost-strany-08.09.2014ж>
4. Этнопедагогика: Оқулық\В.С. Кукушин, С.Қалиев.-Алматы: РПБК «Дәуір» 2014ж.
5. Табылды Ә.Т. Тәрбие өрнектері. - Алматы: Мектеп, 1983.

Қадиша ШАЛҒЫНБАЕВА
Педагогика ғылымдарының профессоры
Айнұр СҮЛЕЙМЕН

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
«Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану» мамандығы 1 курс магистранты

Кино және ТВ кафедрасы университетіміздің 20 жылдық мерейтойына документальді фильм түсіруде. Режиссер Алма Утекешова, коюшы оператор Еркінбек Птыралиев.

Фотограф: Мнейхан Есенбек
«Операторлық өнер» мамандығы 1 курс

Таңғы ой

Күздің қоңыржай күндері. Айналамды тар көше, тас қала қоршаған. Тоңып келем, қатты тоңып келем неге екені белгісіз. Ех, қала, сенде неге жылулық жоқ!? Тас жолдағы темір тұлпарлар жүйіткіп құлаққа тыным берер емес, төбеден түскен әлсін-әлсін күн сәулесін жол жиегіндегі иін талдар менен қызғанғандай көлеңкелеп тұр. Адымымды ақырын-ақырын басып аяндап келем, ішімді өртеген сағыныш симай барады, қайтсін енді. Кейде, мұнда неге келгендігіме жауап таба алмай дал боламын, кейіннен қаласан да, қаламасан да өмір сені өз ағысымен алып кететіні есіме түскенде ішімнен тына қаламын.

Міне керемет, аяқ-асты жаңбыр сіркіреп жауып барады, қала тұрғындары әр аялдама астына паналай қалды. Ал, мен болсам жол жиегінде жәй ғана езу тартып тұрмын қуаныштан. Бұл мен үшін туған жерімнің жаңбырындай сезілді. Айналадағы шудың барлығын жаңбыр тырсылы басып кетті, неткен ғажап, неткен тыныштық! Дәл қазір көктегі ұшақ қанатына асылып жүрегімнің аңсарына қарай зырласам деймін, бірақ қайдан...

Уақыт төрешімен тілдесе білсем күндерді артқа қайтарып туған ауылымдағы әрбір күнімнің қадірін білуші едім.

Алда мені не күтеді? Сұрақ көп, жауап жоқ. Адам қиялы жүйрік қой, шіркін! Бәрі біз ойлағандай бола берсе, мына бес күндік жалғанда не мән қалмақ... Түсінікті әрине жердегі құмырсқадан бастап ең керемет жаратылыс адамзаттың өзі тағдырға бағынып күн кешіп жатқанда, мен кіммін қасында!?

Осылай ойланумен көк аспанға ұзақ қарап қалыппын. Үстімдегі киімдерім жаңбырдан малмандай су болды, оған қапаланып тұрған мен жоқ.

Бар арман-қиялым туған жеріме ауып кеткен секілді. Сол кезде есіме сөмкемдегі сұлуымның суреті есіме түсті, оны алып күлімдеген жүзіне қарап жүрісімді жалғастырдым. Ол суретте тағы менің артымнан жетіліп, маған қарап бой түзеп келе жатқан бауырларым, іні-қарындасым тұр!

Жүздеріндегі ыстық леп менің тұла бойымды елжіретіп барады. Білемін, олардың да мені қатты сағынып жүргендерін. Ал менің сағынышым қағаз бетінде көк сиямен көлбеңдеп жатыр.

Алладан аңсарыма аман-есен жетуді жазсын деп тілеп жүрмін.

Жә, жарайды, суық өтті, сезіп келем, менің өмірімнің екінші баспалдағы - өнер ордама кіргенім жөн болар. Бойымды жылытып, оқу-білімге зер салайын. Жауапты болайын, ер-азамат деген атым бар емес пе? Көрген-білгенімді көкейіме тоқу арқылы ет жақындарымды қуантарым ақиқат қой. Өзірше, қолдан келері осы...

(көңіл күнделігінен 29.10.17, 9:32)

Жексенбай АМАНБЕК
«Дәстүрлі жыр» мамандығы 1 курс

Ұлы даланың ұланымын...

Ақпанның сегізінші жұлдызында, өнер ордамыздың төрінде, Жамбыл Жабаев атындағы концерт залында қазақтың айтулы дәстүрі - "Ұлы даланың ұланымын" атты республикалық жастар айтысы ұйымдастырылды. Республикамыздың түкпір-түкпірінен азулы жас ақындар жиналды. Оларға университетіміздің беделді де аркалы ақындары қарсы тұрды. Айтыс тамашалауға келген көрермен қарасы көп болды. Республикамыздың мәдениет қайраткерлері мен танымал тұлғалары да бой көрсетті. Басталғаннан аяқталғанға дейін ақындарға демеу берін отырды. Жалпы жеті жұппен он төрт акын өз өнерлерін ортаға салды. Арқа қоздырар отты сөздерімен халықтың делебесін қоздырып, зор қошеметтерге ие болды.

Қазақ Ұлттық Өнер университетінің атынан Д.Ысқақ, А.Керімбек, С.Әділбек, Б.Шымат, С.Таубалды, А.Ниязбек, Р.Дөнбай атты ақындар шықты. Қарсы тұрған Н.Қайрат, Ж.Шахмардан, Н.Әнәпия, С.Бейсенбеков, М.Қоңқаев, Ә.Жақсылық, Б.Ержігіт сынды сөз өнерінің жілігін шағып, майын ішкен айтыскер ақындар. Жұптар бір-бірін қалжың сөзбен түйреп, көрермен қауымды қыран-топан күлкіге қарық қылды. Айтыстың бас жүлдесін Шымкент шаһарынан келген айтыскер Н.Әнәпия иеленді. Қатысушыларға түгелдей дерлік сый-сияпат табыс етілді.

Мұхтар ӨМІРТАЙ
«Кинотеледраматургия» мамандығы
1 курс

Әкеден баланың ойы неге өзге?

28

Абайдың «көп әке баласы жас кезінде басынан құс ұшырмай пәрмәнә болып жүріп, есейгенде суық тартатыны қалай?» – деген мазмұндағы сөзі бар. Рас, мұнысы несі екен? Шама-шарқымызша осыған біз де бір ой жүгіртіп көрелік. Хакімнің бізге қалдырған сауалы шығар.

Біз айтпақ болып отырған әке мен бала ортасындағы диалогтың көбі былай болады:

- Сен бардың ба әлгі жерге?
- Иә, бардым.
- Не қылып жатыр екен?
- Не қылушы еді, жатыр баяғы.
- Жоқ енді айтсайшы, не істеп жатыр?
- Айтатын несі бар, жүр де ел қатарлы.
- Ім ім ім...

Болды. Осыдан ұзамайды. Бір-бірінің көкірегіне ендірмей кері теуіп тұрған бір нәрсе бар. Екеуі де жеңе алмайды. Махаббатқа салып әке бұзғысы келеді, ақылға салып бала бұзғысы келеді, бұза алмайды. Аса бір тәуекелмен әлгі пердені біреуі бұзса да, көкірек кеңістігінде екеуінің жолдары қиыспай, бір-бірінің кеудесінен тұрақ таба алмай, қашып шығады. Неге?

Ақылман Абайға қайта соғалықшы. Ол кісі балаларымен өте етене болған. Әсіресе, Әбдірахманының ішкі сыр-сипатын ішек қырындысына дейін біліп, танданып, риза болады. Асырып сөз айтпайтын Абайдың бір мақтанғаны осы Әбдірахманы шығар. Орталарында таусылмайтын сырлар жатыпты. Кейде әңгімелері күннің батысы, таңның атысына қарамай жалғасады екен. Ал, Мағашымен арадағы сүйіспеншілігі тіпті ерекше. Мағаш бір жаққа шықса «әкем сағынып қалады» деп үш күннен асырмай қайтып оралады екен. Шынымен Мағаш үш күннен кешіксе, жарықтық Абай: «Мені Мағаш бұлай зарықтырмауы керек еді» деп, аттылы жолаушының бәрінен үміттеніп, төбе басынан түспей отырып алады дейді. Бұл баласымен де күндіз-түні әңгімелері бітпейді екен. Мұның сыры неде?

Алдымен мынаған тоқталайық. Біз сөз етіп отырған келеңсіз жағдайдың түпкі себебі не? Неге әкеден бала ойы өзге болады?

Бұл «заманы басқаның» кесірінен екен. Әкенің жүрген жолы мен баланың жүрген жолының екі басқа болғандығынан екен. Әке көрген салт балаға келгенде басқаша болып өзгеріп

кеткендігінен екен. Әкенің кезіндегі құндылықтар баланың дәуіріне келгенде түкке жарамай қалатындығынан болса керек. Оны қорғаштаған әке ескіліктің жоқтаушысы, жаратпаған бала жаңалықтың жақтаушысы болып жолдары екі айырыла кетеді екен. Тіпті екеуіне де ортақ бір дәстүр уақытқа байланысты өзгешеленіп кететіндігінен сияқты. Енді екеуінің ойы қалай түйіссін, пікірлері қалай бір жерден шығып, әрекеттері қайдан ұқсасын?

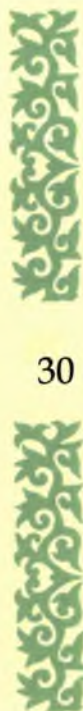
Жә, сонда Абай заманы мен Мағаштың уақытында бұндай өзгерістер болмады ма? Өзінен-өзі сұрақ туады. Әрі өте орынды сұрақ. Әрине, болды. Оны алдымен Абайдың өзі айтты. Айтқанда да, біз құсап бұраландатпай, тайға басқан таңбадай бадырайтып тұрып, ақиқатымен айтты. «Заман соққан жел...» «Алла өзгермес, адамдар күнде өзгерер...» Немесе: «Бір Алладан басқаның бәрі өзгермек» деді. Сөйтті де, мәңгі өзгермес Құранға жүгінді. Ал Құранда адами өмір сүрудің уақытқа тәуелсіз ортақ өлшемі бекітілген. Абай соны іздеді. Тапты да. Сөйтсе, Құнанбайға парыз етілген намаз, бір үтірі өзгерместен Абайға да міндет етіліпті. Абайға парыз болған ораза Әбдірахман мен Мағашқа да айнымаған қалпында жүктеліпті. Енді «заманы басқа» болса да Құнанбай мен Абайдың, Абай мен Әбдірахманның ойлары бір нүктеде тоғысып, өздері бір әрекетті қайталамағанда қайтпек?! Енді олардың қайғы-мұңы да, қуаныш-жұбанышы да ортақ болмай қайтсін? Енді олардың бірінің істеген ісі біріне түсінікті болады. Әкесі топ алдында өзін ғайбаттан тиып сөйлеп отырғандығының себебін баласы біліп отырады. Баласының басқалармен қарым-қатынасының өзгелер байқай бермейтін кейбір тұстарын әкесі аңғарып, себебін ол да іштей түйіп отырады. Өйткені, сауап қандай істен, күнә нендей әрекеттен болатыны жайында екеуі ортақ ұғымда. Бір-біріне деген махаббаты жүректерінің терең түкпірінен тамыр тартады. Бірін-бірі рухани толықтырушы деуге болады. Бұл бір ғана Абай емес, мұсылманшылықтың мағынасын шын түсініп, берік ұстанған әрбір қазақтың басында болған жай. Әрі бұл махаббат ана мен баланың, аға мен інінің, әпке мен қарындастың бәріне ортақ. Біз түсінікке жеңіл болмағы үшін Абай мен балаларын алға тартып айттық.

Сөйтін, белінен шыққан әкемен, құрсағында жаралған анамен, бір кіндіктен өрген аға-іні, әпке-қарындаспен рухани достық орната алмай, әрқайсымыз бір жалғыз болып, бір ғана келетін қамшының сабындай қысқа ғұмырды жұмбақ қылып өткізеді екенбіз. Әке – баланы, бала – ананы, аға – іні-қарындасты, іні – аға-әпкені жүрек түкпіріндегі туыстық махаббатпен қандыра алмай кезек-кезегімен қара жерге сіңе береді, сіңе береді екен... Бірін-бірі жер қойнына тапсырып тұрғанда тірісінде оған жеткізе алмаған, қалай жеткізудің мәнін білмеген махаббат енді өкінішке айналмақ. Өзің көрге кіргенше көкірегіңде шемен болып қатып, шер болып байланып жүрмек.

Алла тағала Исламды адамның екі дүниедегі бақыты үшін жіберді. Бәріне бірдей жарайтын, өзгермейтін хәм махаббатқа бөлейтін ортақ суат, мәңгілік құндылық осы. Лә илләһа иллә Алла деп кәлимаға тіл келтірген әр қазақ, соны ақылмен түсініп, жүрекпен бекітсе, бір-біріне махаббат қылмаққа керек! Сонда ғана әкенің ойы балаға жарамды болмақ! Сөйтіп, әлмисақтан мұсылман болған ата-баба тағылымына да тамыр жібере аламыз.

Ұларбек НҰРҒАЛЫМҰЛЫ
«Өнертану» кафедрасының
оқытушысы

НАСАВИТ

Астана қаласының мәдениет және спорт қалыптасуы

Астана қаласының мәдениет және спорт қалыптасуы

Суретке түсірген Талғат ТАЙШАНОВ
"Кино және ТД" кафедрасының меңгерушісі

Лондон

Биік-биік зәулім үйлер мен керемет ғимараттарды Лондоннан көріп таң қалдым. Көз қарықтырар неткен әдемілік! Тап бір ертегілер әлемінде жүргендеймін, бірақ өз көзіме өзім сенбей, қайта-қайта жыңды адамша көзімді ашып-жұмып ғимараттарға жүгіріп барып, қабырғаларын ұстап көрдім... Барлығы шындық! Қуанышымда шек жоқ. Рас айтамын, қатты қуанып тұрмын. Лондондағы әлгі сағат қалай аталушы еді, құдайым-ау? Иә, иә есіме түсті, әлемге әйгілі Биг Бен сағат мұнарасы ғой. Сенесіңдер ме, мен дәл соның қасында тұрмын, әттең бір фотограф келіп мені суретке түсіріп алса ғой. Себебі сендерге көрсетер айғақ керек емес пе? Айтуға да ұят болып тұрғаны... «Ұялы телефоныңмен селфи жасамайсың ба?» деп айтқың келіп тұр ғой? Саған өтірік, маған шын қалтамдағы ескі модельді ұялы телефон "Nokia". Онымен тек сөлесе аласың. Қап, өзімнен де бар, осындай ғажайып дүниені көрерінді біле тұра, неге алып шықпадым. Енді, мына тамашаны тек әңгіме арқылы суреттеуге тура келеді.

Лондондағы үлкен сағаттың тілі 1-ге, қысқа тілі 5-ке келіпті. Қателеспесем түскі ас ішетін

32

уақыт жақындаған секілді. Шалбарымның оң қалтасына қолымды салсам, тесік екен. 1 миллион теңгем сол тесіктен түсіп қалғандай, бұлданып қоямын, негізі оның жыртылғалы қай заман? Ал, сол жақ қалтама қолымды салсам 50 доллар умаждалып жатыр екен. Тамактану керек дегендей асқазаным да сол мезетте қор-қор ете қалды, айналама қарасам қызу сауда жүріп жатыр. Асқазанның қызметін орындамасам болмас енді. Ооо, міне бургерлер тізіліп тұр. Эх, көбірек алса екен деп асқазанда дыбысын үдете түсті. Ал, енді сатушысы қайда екен деп, жан-жағыма көз жүгірте бастадым. Бір уақытта «Hello!» - деп, қыпша белді, бұйра шашты, көзі қара түсті, әсем күлкісі сыңғырлап, тістері тура маржандай, ал еріндерін тіпті айтып та, жазып та жеткізе алмаспын, сірә. Құдды «Мені сүйші...» дегендей балбырап тұр. Қызыл еріндері күбірлеп сөйлеп жатыр, оның не сөйлеп жатқанын түсінбедім. Бірақ ерінінің қимылына қарап қазақшаға аударсам, Мені сүйетінін және менсіз өмір сүре алмайтынын айтып жатыр шамасы. Эх, менім махаббатым дәл Лондонда кездеседі деп кім ойлаған? Бейтаныс махаббатым маған әдемі мөлдір көзімен «неге тұрсың, жақындасаңшы» дегендей үзіле қарайды. Егер бұл мүмкіндіктен қазір айрылсаң, бұл сәт қайта оралмайды дегендей жүрегім әлдебір нәрсені сездіреді. Жұдырықтай жүрегім дүрсілдеп барады, тынысым да тарылып бара жатқандай. Мұндай түсініксіз күйге түсуім бірінші рет. Жарайды, жарайды деп бар күшімді жинап, ыңғайлы сәтті пайдаланып мойнынан ұстап өзіме қарай тартып, су ішпегеніне 1 ай болған бұзаудай жабыса бергенімде, бетімнен шапалақпен тарс еткізді... Бетім шымырлап қоя берді, ештеңені түсінер емеспін. Көзімді ашсам қарындасым Айжан. «Сағат 8:30 болды, оят деп едің ғой» деп, бетіме қарап тұр. Тфу, барлығы алдамшы түс болғаныма сонда, әй ол қызды сүйіп те үлгермедім ғой, мына қарындасымды-ай, адамның махаббатына араласып. Бірақ, өзімнен де тағы кінә бар. 8:30 емес 9:00 да деуім керек еді. Ең болмаса сүйіп үлгерер ем. Міне, осылай қиял махаббатым аяқсыз қалды. Неткен сұлу қыз еді. Тіпті есімін де сұрап үлгермедім ғой. Ғайыптан тайып, әсем қала Лондонға жолым түсіп жатса міндетті түрде сол бейтаныс қызды іздеп табамын.

Эх, Лондон Лондон...

Руслан АЛИШЕВ

«Драма театр актері» мамандығы 1 курс

ЖАСАМПАЗ ЖОБАНЫҢ ЖАРҚЫН ҚАДАМДАРЫ

«Шабыт» шығармашылық орталығы - Қазақ ұлттық өнер университетінің 2 курс студенті Өтебай Эльдар Ерланұлының жобасы.

Өзінің білім алып жүрген «Арт-менеджмент» мамандығы бойынша кәсіби тәжірибе жинау мақсатында, және көптеген авторлық арт-жобаларын жүзеге асыруға қажетті материалдық-техникалық базасын қалыптастыру үшін кәсіпкерлікпен айналысып шағын бизнестің қыр-сырын меңгеруде. Аталған орталықта балалар мен жасөспірімдерге арналған түрлі бағыттағы жобалар жүзеге асырылып жатыр. Оның бірі – 2017 жылдың қыркүйек айында ашылған «Шабыт» өнер мектебі.

1. «Шабыт» өнер мектебі – менің алғашқы жобаларымның бірі.

Бұл жобаның басты мақсаты - студенттерге өз мамандықтары бойынша сабақтан тыс уақытта еңбек етіп табыс табуларына мүмкіндік беретін жұмыс орындарын ашу және болашақ мамандарға ұстаздық тәжірибе жинауларына қолайлы жағдайлар жасау болатын.

Қазіргі таңда біздің мектепте Қазақ ұлттық өнер университетінің 20 студенті еңбек етіп келеді. Менің студент-ұстаздарға қоятын басты талабым – әр сабақты оқушыларға деген ыстық ықылас пен шынайы көңілмен өткізу және балалардың қызығушылығы мен жеке қасиеттеріне үлкен назар аудару.

«Шабыт» өнер мектебінде ұстаздық ету – студент мұғалімдердің тынысын ашып, жаңаша ізденуге мол мүмкіндіктер беріп жатыр.

2. Мен балаларды жақсы көремін. Болашақта ұстаздық жолды таңдаймын деп шештім. Өзімнің алған кәсіби білімімді кішкентай өнерпаздармен бөлісу мені қуантады. Менің миссиям – өнерге талабы бар балаларға жол сілтеп, кәсіби бағыт-бағдар беру, өнер жолындағы қадамдарына құлшыныс сыйлау.

3. Студент бола отырып, жұмыс табу – оңай емес. Еңбек нарығында жұмыс берушілер дипломсыз маманды алуға қызығушылық танытпайды. Алайда мен үшін бұл жағдайдан шығудың жолы түсті. «Шабыт» орталығы студенттерге еңбекке араласып, табыс табуға мүмкіндік беріп отыр.

4. Менің мақсатым – ұлттық мәдениетімізге үлес қосу. Балаларды ұлттық өнерге үйрету арқылы, олардың қалыптасуына көмектескім келеді. Үйретіп жүрмін әрі өзім де үйреніп жүрмін. Домбыраны тек музыкалық аспап ретінде емес, оны ұлттың байлығы, тарихы екенін жас өнерпазға түсіндірсем деймін. Менің сабағым – музыкалық біліммен қатар ұлттық тәрбие берудің үлгісі болса деген ниетім бар.

5. Мен үшін ең басты құндылықтардың бірі – еңбек ету. Адамның өмірдегі жетістігі, жоғары мәртебеге қол жеткізуі тек еңбекпен келетінін жақсы түсінем. Ол үшін үлкен мақсаттар, нақты қадамдар керек. Мен еңбек жолыма арналған алғашқы қадамды – «Шабыт шығармашылық орталығынан» бастадым.

6. Біз жастар жұмысты мемлекеттен күтпей, әр салада өз бетімізбен ізденіп, әрекет ету қажет деп есептеймін. Менің «Шабыт» шығармашылық орталығындағы жұмысым болашақта қиындықсыз қоғамдық еңбекке араласуға мүмкіндік береді деп ойлаймын. Себебі университетте алып жатқан музыкалық білімімді тәжірибе арқылы шыңдап жатырмын. Балаларға өнер үйретуде өзімнің потенциалымды толық қолданып жүрмін.

7. Адамның жүрегін, жан-дүниесін нұрландыратын дүние – музыка. Мен балаларға тек аспапта ойнауды ғана емес, өнерді сүюді, музыка арқылы әлемді, өзін-өзі тануға үйреткім келеді. Осы жолда ізденіп келемін. Еңбек жолымды ерте бастағанымна қуанамын. Маман, тұлға ретінде қалыптасуыма қазірден қадам жасадым. Себебі жылдам дамып жатқан қоғамда мен үшін уақыт қымбат.

8. Қазіргі кезде халықтың талғамы өсті. Көпшілік кәсіби әншілерді тыңдап, бағалап жүр. Оларға деген сұраныс артып келеді. Сол себепті өнерпаздарға ән айту өнерін кәсіби деңгейде үйретіп, оларды кәсіби шыңдау қажет деп санаймын. Осы жолда аянбай еңбек етуді өзіме мақсат етіп қойдым.

Құрметпен, «Шабыт» шығармашылық орталығы

Кітап кімге керек

Адамдар екіге бөлінеді: кітап оқитындар және кітап оқитындарды тыңдайтындар. Ал, сіз қайсына жатасыз? Кітап оқығаннан жапа шеккен адам жоқ. Білім – дүниенің кілті. Адамзат ұрпағының қазіргі бүкіл рухани, ғылыми-техникалық игілігі осы білімнен тамыр тартқан. Бүгіннен бастап сіз қолға кітап ұстауды әдетке айналдырсаңыз, уақыт өте келе миыңыз бен жандүниеніз оқуды өзі қалап тұрары хақ! Студенттер, "Артық білім кітапта, Ерінбе оқып көруге" - деп ұлы ақынымыз Абай жырлағандай ерінбей білім алуға асығайық. Бар білімнің патшасын тек кітаптан ғана таба алатынымызды ұмытпайық.

Құлақтандыру: Кітапхана қоры осы айда У.Шекспирдің «Гамлет», «Әлем театр тарихы», «Қазақтың домбыра өнері», А.Юсев «Кино политика» және «Театрға тағзым» атты көп кездесе бермейтін кітаптармен толықты.

«Ұшқын» студенттік фильмдер фестивалі

Қазақ ұлттық өнер университетінің ректоры Айман Мұсақожаеваның қолдауымен және «Театр, кино және ТД» факультетінің факультетінің ұйымдастыруымен тұңғыш рет өткізілген «Ұшқын» студенттік фильмдер фестивалі өз жұмысын аяқтады. Фестиваль күндері біраз игі шаралар атқарылды. Солардың бірі – фестивальдің алғашқы күні Шәкен Айманов атындағы тамаша кинозал ашылды. Бұл зал бұдан былай университетте өтетін киноға қатысты барлық іс-шаралардың басты алаңына айналмақ. «Ұшқын» фестивалінің конкурстық, конкурстан тыс бағдарламаларына қатысқан фильмдер осы залда көрсетілді, тұңғыш жеңімпаздары осы залда марапатталды. Сөйтiш, «Ұшқынның» алғашқы қадамы кинозалдың ашылып, оған Шәкен Айманов есімінің берілуімен басталды. Осындай шаралардың бір күнде, бір жерде тоғысуын жақсылыққа жорыдық.

Тағы бір жағымды жаңалық – кино түсіретін оқу павильондарына қазақ киносының белгілі операторлары Асхат Ашрапов пен Болат Сүлеевтің есімдері берілді. Бұл да жастарымызды қазақ киносының тарихында тамаша фильмдер қалдырған кинематографистерімізді ұмытпай, ардақтап жүруге тәрбиелейтін игі іс болды.

Фестивальдің конкурстық бағдарламасына университеттің «Кино және ТД» кафедрасының студенттері түсірген көркемсуретті, деректі, анимациялық, телевизиялық фильмдер қатысты. Жалпы, 70-тен астам фильм тапсырылған екен. Соның елуге жуығы конкурстық бағдарламада көрсетілді. Әрбір фестивальдің топ жарып шығатын өзінің бір фильмдері болады. Фестиваль сонысымен де маңызды. Сол секілді, «Ұшқында» да дәл сондай бес-алты фильмнің куәсі болдық Біздіңше, бұл жақсы көрсеткіш. Тіпті, назарымызды аударған жұмыстар бұдан да көбірек болды. Алайда, Қазылар алқасы мен көрермен тарапынан бірауыздан өте жақсы деп бағаланған «Самал» көркем фильмі (реж.

Шұғыла Сержан; Ерлан Нұрмұхамбетовтің шеберханасы), «Қасапшының бір күні» (реж. Нұрсұлтан Нұсқабеков; Ерлан Нұрмұхамбетовтің шеберханасы), «Мен кімін?» (реж. Арман Қайыржан; Әнуар Райбаевтың шеберханасы) деректі фильмдері және «Таң атты», «Достық көпір» (реж. Сұлтан Қыдырбаев; Жәнібек Нұрбектің шеберханасы) атты анимациялық фильмдері шынында да байқауға қатысқан жұмыстардың көшін бастады.

Алғашқы үш фильмнің тақырыбы мен идеясы үндес. Үш фильмнің де кейіпкерлерінің рухани тамыры өзінің отбасымен, ата-ана, бауырмен, туған үйімен байланысып жатыр. Ұзақ уақыт хабарсыз кеткен Самалдың жүйке ауруына шалдыққан анасына, анасына қарайлай жүріп, не оқып, не жұмыс істей алмаған ағасына, туған үйіне оралуы («Самал»), жиырма жылдай туған үйіне ат ізін салмай кеткен ұлын күтіп жүрген, үмітін үзбеген әке («Қасапшының бір күні»), отбасылық бейнежазбалар, фотосуреттер арқылы берілген жылулық, мейірім есіп тұрған бір отбасының тарихы («Мен кімін?») қазақ киносында ұзақ жылдар бойы жалғасып келе жатқан күйреген отбасы бейнесіне жаңа леп әкелгендей көрінді. Жастардың айтуынша, қандай жағдай болмасын, адам өз отбасымен бірге болуы керек, өйткені ол – сенің рухани тамырың. Ал ол тамырдан айырылғаның – өзіңнен айырылғаның дейді. Бұған дейін де бұл тақырып Серік Апрымовтың «Бауыр», «Әкеге қоңырау шалу» атты фильмдерінде ұсынылған болатын. Және оның жас авторлардың да жұмыстарында пайда болғаны қуантты. Жастардың киносы үмітке толы. Самал айықпас дертке шалдыққан анасынан, шарасыз ағасынан, жылуы жоқ,

берекесі кеткен туған үйінен канша қашса да, бәрібір оған қайта оралады. Самал – бейнебір казак киносы кейіпкерлерінің бір кездері тастап кеткен туған үйіне, жеріне, отбасына қайта оралуының символындай көрінді. Тағы бір кейіпкер («Қасапшының бір күні») тіпті өзі өмірден өтіп кетсе де, ұлының әйтеуір бір туған үйіне оралатынына, ағайын-туысын табатынына сенімді. «Басқаша болуы мүмкін емес» дейді.

Ал енді «Мен кімін?» фильмі үйлесімді отбасының моделін ұсынады. Бас кейіпкерлері – режиссердің өзі, ата-анасы, бауырлары. Отбасылық бейнекөріністер архивінен құралған фильмде ғажап бір жылулық бар. Ата-анасы бірін бірі қалай сыйласа, құрметтесе, балаларының да арасында сондай бір бауырмалдық, жылы ара-қатынас сезіледі. Бұл отбасында ең бастысы бір-біріне деген сүйіспеншілік бар. Осы фильмде «Самал» мен «Қасапшыда» басталған тақырыптың соңғы нүктесі қойылған сияқты. Яғни, қандай жағдайда болмасын, отбасы бірге болуы керек. Біздіңше, бұл – дәл қазір ең қажет әрі өте маңызды тақырып. Шынын айту керек, күйреу, шарасыздық, жабығу, торығу секілді сезімдерге тұнып тұрған фильмдерден шаршаған секілдіміз. Бізге қазір үміт, сенім беретін фильмдер қажет (өнердің де мақсаты осы емес пе). Біз үшін жоғарыдағы үш фильм осындай жұмыстардың қатарынан болды.

Сондай-ақ, болашақта анимациялық киноға келетін талантты жастардың өсіп келе жатқанына қуандық. Өткен жылы осы университеттің «Анимациялық кино режиссурасы» бөлімінің студенті

Мейіржан Сандыбайдың «Ит» атты фильмі «Еуразия» кинофестивалінің Гран-при жүлдесін иеленген болатын. Осы бөлімнің тағы бір студенті Сұлтан Қыдырбаевтың «Таң атты» фильмі биылғы «Ұшқын» фестивалінің «Үздік анимациялық фильм» аталымының жеңімпазы атанды.

Сонымен, «Ұшқын» фестивалі ертең үлкен киноға келетін біраз талантты жастардың бар екенін анықтады. Олардың барлығы фестивальдің негізгі жүлделерімен, басқа да ұжымдардың арнайы жүлделерімен марапатталды. Атап айтқанда, кейіпкерлерінің ішкі күрделі психологиялық иірімдерін тамаша жеткізе алған «Самал» фильмі «Үздік көркемсуретті фильм», «Үздік сценарий», «Үздік әйел адам рөлі үшін» жүлделерімен, «Үздік фильм» аталымындағы Бауыржан Нөгербек атындағы киносыншылар жүлдесімен, «Восьмерка.кз» сайтының арнайы жүлдесімен, т.б. марапатталды.

«Қасапшының бір күні», «Мен кімін?» фильмдері «Үздік деректі фильм» жүлдесіне лайық деп танылды. Одан бөлек «Мен кімін?» – Астана фильм академиясының, «Қасапшының бір күні» – Ораз Әбішев атындағы қордың арнайы жүлделерін иеленді.

«Үздік режиссура» аталымы бойынша «Мен кімін?» фильмі (реж. Марғұлан Жүнісбек; Әнуар Райбаевтың шеберханасы) жеңімпаз атанды.

Ал енді «Үздік операторлық жұмыс» аталымына лайық деген фильмдердің саны көптеу болды. Бірақ жақсы деген жұмыстардың барлығы болмаса да, біразы аталып өтті. «Үздік операторлық жұмыс» аталымы бойынша «Тандау» фильмінің операторы Камила Мақат (Әубәкір Сүлеевтің шеберханасы), «Трансрефсервис» компаниясының арнайы жүлдесімен «Жүк» фильмінің операторы Айдос Тұртаев (Талғат Тайшановтың шеберханасы), Болат Сүлеев атындағы арнайы жүлдемен «Күзгі көңілсіздік» фильмінің операторы Досхан Уахитов (Талғат Тайшановтың шеберханасы) марапатталды.

«Үздік ер адам рөлі», «Үздік әйел адам рөлі» аталымдарындағы жүлделермен Нұрғазы Жұмабай («Айналым»), Жанель Аликова («Самал») және «Үздік дыбыс» аталымы бойынша Нұрдәулет Ерғаев («Таза махаббат») марапатталды.

Қазылар алқасының негізгі құрамынан бөлек студенттерден құралған Қазылар алқасы, «Восьмерка.кз» сайты да өз жүлдегерлерін марапаттады.

Назира МҰҚЫШЕВА

Өнертану кандидаты,

«Өнертану» кафедрасының профессоры

37

В Астане завершился Первый фестиваль студенческого кино «Ұшқын» (Искра), 22-24 февраля 2018 г. КазНУИ

Предлагаем Вашему вниманию полный список победителей

1. Лучший игровой фильм - фильм "Самал". Режиссер Шуғыла Сержан, студентка специализации «Режиссура игрового кино» 2 курс. Мастерская доцента Ерлана Нурмухамбетова.

2. Лучшая режиссерская работа – “Кто Я?” режиссер фильма Жунисбек Маргулан. Специализации «Режиссура неигрового кино» 1 курс. Мастерская доцента Ануара Райбаева.

3. Лучший анимационный фильм – “Таң атты”. Қыдырбаев Сұлтан студент специализации «Режиссура анимационного кино» 5 курс. Мастерская Жанибек Оразалы.

4. Лучшая телевизионная программа – “Пробуждение”. Режиссер фильма Анар Мергенбаева специализации «Режиссура ТВ» 5 курс. Мастерская доцента Алмы Утекешевой.

5. Лучшая звукорежиссура – “Чистая любовь”. Звукорежиссер фильма Ергаев Нурдаулет. Студент специализации «Звукорежиссура кино и ТВ», 2 курс. Мастерская Сергей Тен

6. Лучшая операторская работа – “Тандау” Мақат Камила – студентка специальности «Операторское искусство» 2 курс. Мастерская профессора Аубакира Сулеева.

7. Лучшая женская роль - Жанеля Аликова за фильм "Самал". (Режиссер Шуғыла Сержан, студентка специализации «Режиссура игрового кино» 2 курс. Мастерская доцента Ерлана Нурмухамбетова.)

8. Лучшая мужская роль – Нургазы Жумабай за фильм "Айналым" (режиссер фильма Шаубанов Еламан специализация «Режиссура продюсирования кино и ТВ», Мастерская Тауекел С.Т.), Мастерская доцента Кымбат Тлеуовой кафедра «Актерского искусства и режиссуры», специальность «Актер драматического театра и кино», 3 курс.

9. Лучший документальный фильм - “Кто Я?”. Режиссер Кайржан Арман специализации Режиссура неигрового кино 2 курс. Мастерская доцента Ануара Райбаева.

10. Лучший документальный фильм – “Қасапшының бір күні” Нускабеков Нурсұлтан. Специализации «Режиссура игрового кино» 4 курс. Мастерская доцента Ерлана Нурмухамбетова.

«Ес-аймақта» елге танымал артистер

«Ес-аймақ» мәдени-танымдық бірлестігінің кезекті қонақтары:

Қазақстан Республикасының қайраткерлері Қ.Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ музыкалық драма театрының актрисасы Алтынай Нөгербек және Астана Жастар театрының актері Әділ Ахметов.

Өзгеріс

Бізді шын мәнінде сүйген адамдар қысым жасап, талап етіп, ақыл айтып, бақай есепке тіреп қойып өзгертпейді. Олар бізді сүйгендіктен бар болмысымызбен қабылдайды. Бір қарағанға еш сәйкеспейтін екі дүниені иіп әкеп ортақ арнаға тоғыстырады. Біріншіден, олар кесір қылығымызбен өзімізге де, айналамызға да қайғы сыйлайтынымызды көрсетеді. Екіншіден, біз қандай болсақ, сол күйінше қабылдайды. Біз оларға осы қисық-қыңыр қалпымызда да қымбат екенімізді сезінеміз. Осыны сезу миллион мотивациядан артық. Өз осалдығыңды жеңуге талпынасың, күлшынасың. Өзгелер сен туралы нашар ойлап қалады-ау деген қорқынышынды да жеңіп шығасың. Сол әдеткі жалған намысты жоқ қылып, өзгере бастайсың.

Мені шын сүйген жанның бәріне алғыс айтқым келеді! Мені жақсы көретін адамдардың барлығына рақмет! Ілтипатыма мейлінше қарық болса да, мен қабылдай алмаған адамдардың бәрінен кешірім сұраймын! Кейде солай болады екен. Бәріміз де уақыты келгенде есейеміз, бәріміз де түбі өзгереміз.

Аударған Шынар Әбілді

Рамазан ТҰРМАҒАМБЕТ
“Домбыра” мамандығы 4-курс

Уа, табиғат мен саған ұқсап барам,
Ұқсап барам, тауындай сыр сақтаған.
Сен жел болып толқысаң көз алдымда,
Ерке кезім еліп келет бір сәт маған.

Уа Жер-Ана, мен көрген құйын шаңның,
Бір ұшын тарту қылшы қиын жанның.
Қолына, тілі ашы кейде балдай,
Алғанына шүкірсіз сыйыннан мың.

Уа, сұлулық шарапсыз мас қылатын,
Кейде гүл, кейде ойды тас қылатын.
Саған сырды ашуға қысылмаймын,
Арсыздық жоқ жанарды жас қылатын.

Уа, тазалық жүректі аялаған,
Ғашық жанның көзіне саялаған.
Сені сүймей жүргенді аяп келем,
Өз өздерін соншалық аямаған.

Ұстазсың сен сәт сайын ұқтыратын,
Өмір шам деп жанатын сап тынатын.
Бұлттармен кара жерге жылап кірген
Бір күні қу жаныңды ап тынатын.

Уа, табиғат мен саған ұқсап барам,
Ұқсап барам тауындай сыр сақтаған.
Өзіңді көргің келсе құбылмалы,
Қарап өткін жарығым бір сәт маған.

